

Beskatning ved overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde

Arbejdsgruppen om succession til erhvervsdrivende fonde

Indhold

1. Indledning og sammenfatning
 2. Arbejdsgruppens kommissorium
 3. Arbejdsgruppens sammensætning
 4. Beskatning af fonde
 5. Erfaringer fra sammenlignelige lande
 6. Model for beskatning ved overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde
 7. EU-retlige aspekter
 8. Samfundsøkonomiske og erhvervmæssige konsekvenser
 9. Virkning på offentlige finanser
 10. Corporate Social Responsibility
- Bilag: Den tværministerielle arbejdsgruppes model
-

1. Indledning og sammenfatning

1.1 Indledning

Erhvervsdrivende fonde spiller en betydelig rolle i dansk erhvervsliv og generelt i det danske samfund. De kontrollerer i dag en række af de største og mest værdifulde børsnoterede selskaber og står for en betydelig andel af beskæftigelsen. Erhvervsdrivende fonde ejer således helt eller delvist nogle af Danmarks største virksomheder opgjort på omsætning, antal ansatte m.v. Ny forskning har vist, at de fondsejede virksomheder står for 8 procent af beskæftigelsen, 14 procent af omsætningen, 25 procent af eksporten og 60 procent af forskningsindsatsen i den private sektor i Danmark.

Af en undersøgelse af de 100 største fondsejede virksomheder fremgår, at disse virksomheder har ca. 100.000 fuldtidsarbejdspladser i Danmark og ca. 300.000 på verdensplan. De 100 største fondsejede virksomheder bidrager således med ca. 5 pct. af alle arbejdspladser i Danmark. Her til kommer, at de fondsejede virksomheder har deres hovedkvarter i Danmark.¹ Fondskonstruktionen kendes i en række lande, men erhvervsdrivende fonde har en særlig stor betydning i Danmark. Der er i øjeblikket knap 1.400 erhvervsdrivende fonde i Danmark.

De erhvervsdrivende fonde i Danmark uddelte i 2016 ca. 10 mia. kr. til almennyttige formål, og dette beløb har været stigende de senere år. Knap 6 mia. kr. af disse uddelinger gik til videnskabelige formål m.v. Foruden støtten til forskning uddeler de erhvervsdrivende fonde betydelige beløb til blandt andet kunst, kultur, undervisning og uddannelse, arkitektur og sociale formål.

Forslaget om adgang til at overdrage en erhvervsvirksomhed til en erhvervsdrivende fond med skattemæssig succession indgik som et led i aftalen om Vækstplan DK fra 2013 indgået mellem Venstre, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti.

Som led i Vækstplan DK fra 2013 blev der nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der i rapporten *Succession til erhvervsdrivende fonde*, offentliggjort på Skatteministeriets hjemmeside i maj 2015, fremlagde et forslag til en model for succession til erhvervsdrivende fonde.

¹ *What Do We know (and Not Know) about Industrial Foundations?* (Steen Thomsen 2013).

Arbejdsgruppens model blev imidlertid kritiseret for ikke at være attraktiv og anvendelig i praksis.

På denne baggrund blev der i november 2016 nedsat en arbejdsgruppe med ekstern deltagelse, der i forlængelse af den tidligere rapport skulle komme med forslag til, hvordan den konkrete model for succession til erhvervsdrivende fonde kan udformes, så reglerne bliver fleksible og anvendelige, men samtidig ikke kan misbruges.

1.2 Arbejdsgruppens arbejde og det konkrete modelforslag

Det har været arbejdsgruppens målsætning at udarbejde ét fælles forslag til en model for beskatning ved overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde, som lever op til kommissoriets krav om fleksible og anvendelige regler, der samtidig ikke kan misbruges.

Det har været i fokus under arbejdsgruppens arbejde med modelforslag, at den foreslåede model så vidt muligt skulle tage hensyn til den kritik, der blev rejst af den tværministerielle arbejdsgruppes forslag til en model for succession til erhvervsdrivende fonde. Hovedtrækkene i denne kritik har været, at modellen vil være mindre attraktiv end de regler for succession til juridiske personer, der blev ophævet med virkning fra 1999, samt at modellen vil indebære en merbeskatning i forhold til andre erhvervsdrivende fonde. Det skyldes bl.a., at aktieudbytter til fonden efter modellen vedvarende ville være skattepligtige, at den såkaldte overførsels- eller transparensregel vedvarende ikke fandt anvendelse, samt at den såkaldte pengetanksregel fandt vedvarende anvendelse efter overdragelsen til fonden.

Under processen med at nå frem til et fælles modelforslag har arbejdsgruppen overvejet og vurderet en lang række mulige beskatningsmodeller. Det har været arbejdsgruppens konklusion, at den foreslåede model bedst lever op til det overordnede formål om at gøre det mere attraktivt at overdrage virksomheder til erhvervsdrivende fonde og derigennem skabe incitament til flere fondsstiftelser med dette sigte.

Der har i arbejdsgruppen været enighed om en række forhold, som derfor har været gennemgående i alle de modeller for en fremtidig beskatningsmodel, som arbejdsgruppen har analyseret. Det drejer sig fx om kravene til fondens formål samt til fondens ejer- og stemmeandel i det selskab, hvori aktier² overdrages til fonden. Det har også været et centralt element i samtlige analyserede modeller, at de skulle sikre, at der ikke udløses skat af en eventuel aktieavance i forbindelse med overdragelsen til fonden.

Det følger af kommissoriet, at den foreslåede beskatningsmodel skal målrettes overdragelse af reelle erhvervsvirksomheder, og at overdragelsen skal ske med henblik på, at fonden rent faktisk viderefører erhvervsvirksomheden. Efter modellen gælder på den baggrund bl.a. som overordnede krav, at (1) fonden skal være en erhvervsdrivende fond, hvis formål er at eje og drive virksomheden gennem en bestemmende aktiepost, og som kan have uddelingsformål til fx almennyttige eller almenvelgørende formål, (2) fonden må ikke have familieformål, (3) fonden skal blive ejer af mindst 25 pct. af kapitalen i selskabet og mere end 50 pct. af stemmerettighederne, idet det desuden er et krav, at udbytter tilfalder fonden i forhold til dens ejerandel, og (4) formuen skal være uigenkaldelig udskilt fra stifteren.³

² Kapitalandele i et kapital-selskab (aktier eller anparter) benævnes i det følgende samlet som "aktier".

³ Kravet om uigenkaldelig udskillelse af formuen følger for danske fondes vedkommende allerede af erhvervsfondslovens bestemmelser.

Der er ved fastlæggelsen af modellen lagt afgørende vægt på, at fysiske personer skal kunne overdrage aktier i selskaber, der driver erhvervsvirksomhed, til en erhvervsdrivende fond, uden at dette har skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser, der kan virke likviditetsdrænende og uhensigtsmæssigt påvirke driften af erhvervsvirksomheden. Desuden er det ved udformningen af modellen tilstræbt, at fonden efter overdragelsen i videst muligt omfang er undergivet de nugældende regler for beskatning af erhvervsdrivende fonde.

Modellen indebærer, at overdragelsen af aktierne til en erhvervsdrivende fond på tidspunktet for overdragelsen i sin helhed er skatte- og afgiftsfri. Hverken overdrageren eller fonden beskattes altså ved overdragelsen til fonden, men fonden beskattes ved eventuel senere afståelse af de modtagne aktier og/eller ved modtagelse af udbytter fra det overdragne selskab.

Modellen indebærer, at der fastsættes et loft over den skat, der udløses som følge af overdragelsen til fonden, idet betaling/afdrag maksimalt kan kræves af et beløb svarende til den opgjorte og udskudte skat (beregnet på grundlag af den skattesats, der gælder for danske fonde, aktuelt 22 pct.) af stifters (overdragers)⁴ avance på overdragelsestidspunktet med tillæg af forrentning. Denne skat (herefter benævnt "stifterskat") skal dog først helt eller delvist indfries ved fondens senere afståelse af aktier i det overdragne selskab eller ved fondens modtagelse af udbytter fra de overdragne aktier.

En oversigt over hovedelementerne i modellen fremgår af *boks 1.1*.

Boks 1.1 Overdragelse af aktier til erhvervsdrivende fond – model

Beskatningsmodel

- **Skattefri overdragelse i levende live og ved arv.** Der udløses ikke avancebeskatning af stifteren (overdrageren) ved overdragelse af aktier i et selskab til en erhvervsdrivende fond. Det gælder både overdragelser i levende live og ved arv.
- **Ingen overdragelsesafgift/bo- og gaveafgift.** Der skal ikke betales overdragelsesafgift/bo- og gaveafgift ved overdragelsen.
- **En udskudt skat ("stifterskat") opgøres ved overdragelsen.** Der beregnes en udskudt skat på grundlag af den skattesats, der gælder for fonden (aktuelt 22 pct.), af stifters avance på overdragelsestidspunktet. Denne udskudte skat – stifterskatten – tilføres en konto, hvis saldo løbende forrentes, indtil saldoen er nedbragt til 0 kr., eller fonden har afstået den samlede aktiepost.
- **Fondens afståelse af aktier og/eller modtagelse af udbytter udløser forfald af stifterskat.** Betaling af stifterskat sker med et beløb svarende til fondens skattesats (pt. 22 pct.) af den beregnede avance på aktier, som fonden måtte afstå, inklusiv eventuel avance i fondens ejertid, og af modtagne udbytter.
- **Loft over beskatningen.** Der lægges et loft over beskatningen i fonden, idet stifterskatten (med tillæg af forrentning) udgør maksimum for fondens skattebetalinger.

(fortsættes næste side)

⁴ Der bruges i det følgende betegnelsen stifter, fordi modellen i praksis – på grund af kravene til udformningen af fondens formålsbestemmelse – normalt kun vil kunne anvendes ved overdragelse til nystiftede fonde.

Boks 1.1 Overdragelse af aktier til erhvervsdrivende fond – model (fortsat)

Betingelser for beskatning efter modellen

- **Fondens formål.** Fonden skal være erhvervsdrivende og have til formål at eje og drive den overdragne virksomhed videre og kan have uddelingsformål til fx almennyttige eller almenvelgørende formål. Fonden må ikke have familieformål.
- **Overdragelse af reel erhvervsvirksomhed.** Det er et krav, at der overdrages aktier i et selskab, der driver en reel, aktiv erhvervsvirksomhed. Det er derfor et krav, at det underliggende selskab, som fonden modtager aktierne i, ikke på overdragelsestidspunktet er eller i en periode på 5 år efter overdragelsen til fonden bliver en pengetank efter successionsreglerne i aktieavancebeskatningslovens § 34. Manglende opfyldelse indebærer, at stifterskatten forfalder til betaling.
- **Ejer- og stemmeandel.** Fonden skal blive ejer af mindst 25 pct. af kapitalen i selskabet og mere end 50 pct. af stemmerettighederne. Det er desuden et krav, at udbytter tilfalder fonden i forhold til dens ejerandel.

Beskatningen i fonden mht. aktieavancer og aktieudbytter mv.

- **Udbytter til fonden.** Udbytter, som fonden modtager fra de overdragne aktier, vil blive beskattet i overensstemmelse med gældende fondsbeskatningsregler. Der vil derfor som udgangspunkt være tale om skattefrie udbytter af datter- eller koncernselskabsaktier. Udbytter udløser imidlertid forfald af stifterskatten, idet et beløb beregnet som skatten (aktuelt 22 pct.) af modtagne udbytter skal medgå til afdrag på denne udskudte skat.
- **Aktieavancer.** Konstateres der en avance ved hel eller delvis afståelse af de modtagne aktier, udløser det forfald af stifterskatten. Et beløb beregnet som skatten (pt. 22 pct.) af avancen, baseret på stifterens anskaffelsessum og fondens afståelsessum, skal medgå til afdrag på den udskudte skat.
- **Prioriteringsreglen.** Prioriteringsreglen i fondsbeskatningslovens § 6 justeres. Justeringen skal sikre, at fonde med almennyttige uddelingsformål kan foretage afdragene på stifterskatten ved fuldt ud at anvende de oppebårne avancer/udbytter, der udløser afdrag på stifterskatten, til uddelinger eller hensættelser til almennyttige formål. Såfremt uddelingerne/hensættelserne til almennyttige formål overstiger udbytterne/avancerne fra de overdragne aktier, anvendes den gældende prioriteringsregel uændret i relation hertil.
- **Overførselsreglen i selskabsskattelovens § 3, stk. 4, (undertiden også benævnt transparensreglen)** finder ikke anvendelse i forhold til det selskab, hvis aktier er overdraget efter modellen, før saldoen for stifterskat er bragt endeligt til ophør.

Udenlandske fonde

- **Udenlandske fonde i EU/EØS-området.** Modellen kan anvendes ved overdragelse til udenlandske fonde, såfremt de er skattemæssigt hjemmehørende i EU/EØS-området, men ikke til andre udenlandske fonde.
- **Formuen endeligt og uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue.** Ved overdragelse til udenlandske fonde i EU/EØS-området kan modellen kun anvendes, såfremt det er en ufravigelig gyldighedsbetingelse for den pågældende fond, at fondsformuen – i lighed med reglerne for danske fonde – er endeligt og uigenkaldeligt udskilt fra stifteren, jf. ligningslovens § 16 K, stk. 4, nr. 1.
- **Ændringer af fondens formål.** Det er en betingelse for anvendelse af modellen på fonde, der er skattemæssigt hjemmehørende i EU/EØS-området, at fondens formålsbestemmelse kun kan ændres efter regler, der kan sidestilles med reglerne herom i lov om erhvervsdrivende fonde.
- **Kontrol og inddrivelse.** Udenlandske fonde skal forpligte sig til at betale stifterskatten samt afgive årlige oplysninger, der modsvarer kravene til oplysningspligt ved exitbeskatning af aktier ved fysiske personers skattepligtsophør.

Modellen er uddybende beskrevet i kapitel 6. De EU-retlige aspekter ved modellen er der redegjort for i kapitel 7, mens de samfundsøkonomiske konsekvenser og erhvervsmæssige konsekvenser af modellforslaget er behandlet i kapitel 8. Endelig fremgår de provenumæssige konsekvenser af kapitel 9.

Det bemærkes, at arbejdsgruppen i overensstemmelse med kommissoriet har overvejet, om hensynet til fondens sociale ansvar (Corporate Social Responsibility, CSR) kan inddrages i modellen. Det har været vurderingen, at den foreslåede model ikke skal indeholde særbestemmelser herom, jf. kapitel 10.

Nærværende rapport indeholder ikke en gennemgang af alle de modeller, som arbejdsgruppen har overvejet og analyseret. Arbejdsgruppens overvejelser og analyser har imidlertid afdækket en række fælles problemstillinger, som det vurderes hensigtsmæssigt kort at beskrive, idet de har været udslagsgivende for udformningen af arbejdsgruppens konkrete forslag til beskatningsmodel, jf. *boks 1.2*.

Boks 1.2 Undersøgte modeller og fælles problemstillinger

Det er i arbejdsgruppens kommissorium principielt forudsat, at arbejdsgruppens forslag til konkret model for overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde skal være en successionsmodel. Succession vil medføre, at fonden indtræder i stifterens anskaffelsessum, -tidspunkt og -formål i relation til aktierne, og det ligger implicit i successionsbegrebet, at fondens eventuelle avance – også for så vidt angår en avance, der kan henføres til perioden efter overdragelsen til fonden – ved senere afståelse af de overtagne aktier vil være skattepligtig. En beskatningsordning baseret på succession vurderes at kunne begrænses til fonde, der er skattepligtige til Danmark, jf. den EU-retlige vurdering i kapitel 8 i den tværministerielle arbejdsgruppes rapport.

Det har imidlertid været vurderingen, at en sådan beskatning ved senere afståelse vil kunne modvirke det overordnede formål om at gøre det mere attraktivt at overdrage erhvervsvirksomheder til fonde, hvis denne skattepligt kombineres med skattepligt af udbytter til fonden. Det har derfor været overvejet, om det ville være muligt at etablere en successionsmodel med hel eller delvis skattefrihed af udbytter til fonden.

Det har i den forbindelse været vurderingen, at fuld skattefrihed for udbytter ville muliggøre en underminering af den udskudte beskatning af den avance, der konstateres ved senere salg, og at fuld skattefrihed af udbytter derfor ikke er forenelig med en successionsmodel. Arbejdsgruppen har derfor analyseret successionsmodeller med begrænsninger i relation til, hvornår udbytter til fonden beskattes, men de har indebåret komplekse regler, der ville kunne være administrativt tunge for fondene.

Arbejdsgruppen har ikke ment, at arbejdsgruppens kommissorium afskar undersøgelse af alternativer til modeller baseret på succession. Arbejdsgruppen har derfor også overvejet og analyseret en række forskellige beskatningsmodeller baseret på skattefrihed eller et på forhånd fastlagt loft over den skat, der kan udløses som følge af den erhvervsdrivende fonds eventuelle senere afståelse af de overtagne aktier.

Da det har været vurderingen, at sådanne beskatningsmodeller (altså modeller, der ikke er baseret på succession) som følge af EU-retten ikke kan forbeholdes overdragelse til fonde, der er skattepligtige til Danmark, har det ved analysen af disse modeller i overensstemmelse med kommissoriet været inddraget, i hvilket omfang de måtte forventes at kunne skabe risiko for misbrug i forbindelse med overdragelse af aktier til udenlandske fonde.

Det har i den henseende været vurderingen, at det vil være i overensstemmelse med EU-retten, at der ved overdragelse til udenlandske fonde stilles krav om, at de har visse grundlæggende træk til fælles med danske erhvervsdrivende fonde, hvis overdragelsen skal gennemføres under en særligt gunstig beskatningsmodel. Arbejdsgruppen har dog som følge af misbrugsrisikoen vurderet, at der ikke kunne anbefales modeller, der kan anvendes ved overdragelse til udenlandske fonde, og som ikke muliggør en løbende, efterfølgende kontrol af, at der ikke foreligger misbrug.

En oversigt over de væsentligste lempelser, som arbejdsgruppens model indebærer i forhold til den model, der blev foreslået af den tværministerielle arbejdsgruppe, fremgår af *boks 1.3*.

Boks 1.3 Sammenligning af arbejdsgruppernes modeller		
	Tværministerielle arbejdsgruppens model, 2015	Arbejdsgruppens model, 2018
Ejerkrav	Ejerkrav på 50 pct. for både kapital og stemmer. Fonden skal blive ejer af mere end 50 pct. af henholdsvis kapitalandelene og stemmerettighederne i det overdragne selskab.	Kravet til kapitalandel er nedsat. Fonden skal alene blive ejer af mindst 25 pct. af kapitalen i selskabet. Stemmerettighederne skal uændret udgøre mere end 50 pct.
Overdragelsesafgift	Overdragelsesafgift på 20 pct.	Ingen afgift ved overdragelsen. Der skal ikke betales bo- og gaveafgift eller overdragelsesafgift ved overdragelse til fonden.
Fondens aktiesalg	Succession. Fonden succederer i overdragerens anskaffelsessum og -tidspunkt, og fonden beskattes ved salg af aktierne. Avancebeskatningen hos fonden omfatter gevinsten i både overdragerens og fondens ejertid. Der er ikke noget loft over beskatningen.	Loft over beskatningen. Beskatningen i fonden maksimeres, så stifterskatten (med tillæg af forrentning) udgør maksimum for fondens skattebetalinger. Stifterskatten beregnes med fondens skattesats (aktuelt 22 pct.) af stifters avance på overdragelsestidspunktet. Den udskudte skat (stifterskatten) tilføres en konto, hvis saldo forrentes, indtil saldoen er nedbragt til 0 kr., eller fonden har afstået den samlede aktiepost. Fondens aktiesalg udløser betaling af stifterskatten med et beløb svarende til fondens skattesats (pt. 22 pct.) af den beregnede avance på aktierne i overdragerens og fondens ejertid.
Fondens aktieudbytter	Udbytter skattepligtige. Udbytter fra det selskab, der er overdraget til fonden med succession, er skattepligtige.	Udbytter skattefrie, men udløser afdrag. Udbytter af de overdragne aktier er som udgangspunkt skattefrie som udbytter af datter- eller koncernselskabsaktier. Udbytter udløser dog betaling af stifterskatten, idet et beløb beregnet som skatten (pt. 22 pct.) af modtagne udbytter skal afdrages på den udskudte skat.
Prioriteringsreglen	Prioriteringsreglen finder anvendelse. Reglen betyder, at fonden i første række skal fradrage uddelinger og hensættelser til almennyttige formål i sine skattefrie indtægter (dvs. skattefrie udbytter fra datterselskaber), førend uddelingerne kan fradrages i skattepligtige indtægter.	Prioriteringsreglen justeres. Fonde med almennyttige uddelingsformål kan foretage afdrag på stifterskatten ved fuldt ud at anvende de oppebårne avancer/udbytter, der udløser afdrag på stifterskatten, til uddelinger eller hensættelser til almennyttige formål. Hvis uddelingerne/hensættelserne til almennyttige formål overstiger udbytterne/avancerne fra de overdragne aktier, anvendes den gældende prioriteringsregel uændret i relation hertil.

(fortsættes næste side)

Boks 1.3 Sammenligning af arbejdsgruppernes modeller (fortsat)

	Tværministerielle arbejdsgruppes model, 2015	Arbejdsgruppens model, 2018
Overførselsreglen	Transparensreglen/overførselsreglen, finder ikke anvendelse. Det betyder, at fondens eventuelle uddelinger, som har et almenvælgørende eller almennyttigt formål, kan fradrages i fondens, men ikke i selskabets skattepligtige indkomst	Transparensreglen/overførselsreglen gælder fortsat, men suspenderes, indtil stifterskatten er betalt.
Pengetankreglen	Det er et krav, at det underliggende selskab, som fonden modtager aktierne i, ikke på overdragelsestidspunktet er eller senere bliver en pengetank efter successionsreglerne i aktieavancebeskatningsloven.	Pengetankreglen er lempet. Pengetankreglen gælder alene på overdragelsestidspunktet og i en periode på 5 år efter overdragelsen.
Udenlandske fonde	Skattepligtig til Danmark. Fonden skal være skattepligtig til Danmark.	Modellen omfatter fonde både fonde, der er skattepligtige i Danmark og i EU/EØS. Modellen kan på visse betingelser også anvendes ved overdragelse til udenlandske fonde, hvis de er skattemæssigt hjemmehørende i EU/EØS-området.

2. Arbejdsgruppens kommissorium

I kommissoriet for arbejdsgruppen er det fastsat:

"Regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti er enige om at nedsætte en arbejdsgruppe med ekstern deltagelse, der skal komme med forslag til den konkrete model for succession til erhvervsdrivende fonde.

Forslaget om adgang til at overdrage en erhvervsvirksomhed til en erhvervsdrivende fond med skattemæssig succession er et led i aftalen om Vækstplan DK fra 2013 indgået mellem Venstre, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti.

Som led i Vækstplan DK fra 2013 blev der nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der i rapporten Succession til erhvervsdrivende fonde, offentliggjort på Skatteministeriets hjemmeside i maj 2015, fremlagde et forslag til en model for succession til erhvervsdrivende fonde. Modellen er bl.a. blevet kritiseret for ikke at være tilstrækkelig attraktiv, og for ikke at ville blive anvendt i praksis.

Arbejdsgruppen skal i forlængelse heraf komme med forslag til, hvordan den konkrete model for succession til erhvervsdrivende fonde kan udformes, så reglerne bliver fleksible og anvendelige, men samtidig ikke kan misbruges. Arbejdsgruppen skal herunder foretage en vurdering af de værnsregler, der er foreslået af den tværministerielle arbejdsgruppe i rapporten Succession til erhvervsdrivende fonde fra maj 2015, samt komme med forslag til eventuelle ændringer heraf. Arbejdsgruppen skal bl.a. inddrage følgende i sine overvejelser:

- *Det skal sikres, at adgangen til succession målrettes erhvervsvirksomheder, og at erhvervsvirksomheden rent faktisk drives videre af fonden.*
- *De EU-retlige aspekter af arbejdsgruppens forslag til den konkrete model.*
- *De provenumæssige, samfundsøkonomiske og erhvervsmæssige konsekvenser af arbejdsgruppens forslag til den konkrete model.*
- *Erfaringer fra sammenlignelige lande.*

Det skal endvidere indgå i arbejdsgruppens overvejelser, om den konkrete model kan bidrage til at skabe vækst og arbejdspladser i Danmark. Derudover skal arbejdsgruppen undersøge, om hensynet til fondens sociale ansvar (Corporate Social Responsibility) kan inddrages i modellen.

Der er som led i finanslovsaftalen for 2016 indgået mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti afsat 360 mio. kr. årligt til forslaget, heraf er de 300 mio. kr. aftalt som led i aftalen om Vækstplan DK fra 2013. Arbejdsgruppen kan stille forslag til modellen, der øger finansieringsbehovet i forhold til den økonomiske ramme, der er afsat. Skatteministeriets sædvanlige regneprincipper lægges til grund for vurderingen.

Arbejdsgruppen sammensættes af deltagere fra Skatteministeriet, Erhvervs- og Vækstministeriet, Finansministeriet samt sagkyndige eksterne medlemmer. De eksterne medlemmer udpeges på baggrund af deres juridiske eller økonomiske sagkundskab på fonds- og skatteområdet. Medlemmerne udpeges på baggrund af deres personlige og faglige kvalifikationer og ikke som repræsentanter for interessegrupper eller lignende.

Senest i august 2017 fremlægger arbejdsgruppen sine anbefalinger for regeringen.

Skatteministeriet, Erhvervs- og Vækstministeriet samt Finansministeriet varetager sekretariatsbetjeningen af arbejdsgruppen.”

Tidspunktet for arbejdsgruppens afrapportering blev efterfølgende udskudt til foråret 2018.

3. Arbejdsgruppens sammensætning mv.

I arbejdsgruppen har deltaget følgende sagkyndige eksterne medlemmer:

- Professor Rasmus Kristian Feldthusen, Københavns Universitet
- Professor Steen Thomsen, Copenhagen Business School
- Advokat Hanne Søgaard Hansen, Plesner
- Bestyrelsesformand Flemming Besenbacher, Carlsbergfondet
- Administrerende direktør Knud T. Martens, DFF-Fonden

Derudover har følgende deltaget fra Skatteministeriet, Erhvervsministeriet og Finansministeriet:

- Afdelingschef, Michael Skaarup, Skatteministeriet
- Chefrådgiver Niels Kleis Frederiksen, Skatteministeriet
- Kontorchef Camilla Christensen, Skatteministeriet
- Chefkonsulent Søren Hauskov Pilgaard, Finansministeriet
- Chefkonsulent Hasan Dönmez, Erhvervsministeriet
- Chefkonsulent Annette Norup Thomsen, Erhvervsstyrelsen

Sekretariat:

- Chefkonsulent Kim Lundgaard Hansen, Skatteministeriet
- Chefkonsulent Signe Sparsø Koch, Skatteministeriet
- Chefkonsulent Rasmus Igum, Skatteministeriet
- Fuldmægtig Andreas Roos, Skatteministeriet
- Fuldmægtig Elisabeth Møhl Halle, Skatteministeriet

4. Beskatning af fonde

4.1 Erhvervsdrivende fonde

En fond er som udgangspunkt en erhvervsdrivende fond, hvis den overdrager varer eller immaterielle rettigheder, erlægger tjenesteydelser el. lign., for hvilke den normalt modtager vederlag, udøver virksomhed med salg eller udlejning af fast ejendom eller har bestemmende indflydelse over en erhvervsvirksomhed.

Erhvervsdrivende fonde er selvejende institutioner uden en ejerkreds. De ledes af en bestyrelse, som alene skal varetage fondens formål og interesser, og som er ansvarlig for, at fonden ledes i overensstemmelse med fondens vedtægt (nogle gange benævnt fundats). Erhvervsstyrelsen er fondsmyndighed for alle erhvervsdrivende fonde.

Fondsbeskatningsloven bygger på det grundlæggende princip, at den skattepligtige indkomst for fonde opgøres efter selskabsskattelovens sædvanlige principper, men således at der gælder særlige undtagelser fra dette udgangspunkt under hensyn til varetagelse af den skattepligtige fonds eller forenings særlige formål.

Fonde omfattet af fondsbeskatningsloven bliver herefter som udgangspunkt beskattet efter de samme regler som aktie- og anpartsselskaber. Fonde er som aktie- og anpartsselskaber skattepligtige af indtægter, og der kan foretages fradrag for driftsudgifter og foretages afskrivning på aktiver. Underskud kan fremføres efter de almindelige regler om underskudsfrførelse. Dette udgangspunkt fraviges dog på en række punkter, og fondsbeskatningsloven⁵ indeholder således en række særregler for beskatning af fonde, jf. nedenfor.

Erhvervsdrivende fonde er reguleret af lov om erhvervsdrivende fonde (LEF)⁶, og tilsynet med de erhvervsdrivende fonde hører under Erhvervsstyrelsen.

⁵ Se lovbekendtgørelse nr. 961 af 17. august 2015, bekendtgørelse af lov om beskatning af fonde og visse foreninger (fondsbeskatningsloven), med senere ændringer.

⁶ Se lov nr. 712 af 25. juni 2014, Lov om erhvervsdrivende fonde, med senere ændringer.

Lov om erhvervsdrivende fonde regulerer fonde, der enten selv driver erhvervsvirksomhed, eller som ejer andre erhvervsdrivende virksomheder, herunder aktieselskaber og anpartsselskaber.

Det er den faktiske virksomhed, som fonden udøver eller har indflydelse på, der er afgørende for, om fonden karakteriseres som erhvervsdrivende. Det er ikke det angivne formål i vedtægten for fonden, der er afgørende. Der findes ikke direkte begrænsninger i erhvervsfundslovens bestemmelser i forhold til formålsbestemmelsen. Det betyder, at en fond, hvis formål er af almenvelgørende og/eller almennyttig karakter, alligevel anses for erhvervsdrivende, hvis formålet fremmes gennem overskud fra en erhvervsvirksomhed.

Begrebet almenvelgørende eller almennyttig er ikke defineret i erhvervsfundsloven eller i lov om fonde og visse foreninger.

Begrebet almenvelgørende eller på anden måde almennyttige formål er derimod relevant flere steder i skattelovgivningen, fx ved fondenes (erhvervsdrivende såvel som ikke-erhvervsdrivende) mulighed for at opnå fradrag i henhold til fondsbeskatningslovens § 4, stk. 1, om uddelinger til almenvelgørende eller på anden måde almennyttige formål.

Af SKATs praksis kan udledes, at for at et formål kan anses for almenvelgørende eller på anden måde almennyttigt, kræves det generelt, at den kreds af personer eller institutioner, der kan komme i betragtning ved uddelingen, er afgrænset efter retningslinjer af et objektivt præg. For at et formål kan anses for almenvelgørende, er det en forudsætning, at støtten ydes til personer inden for en videre kreds, der er i økonomisk trang.

Almennyttige formål foreligger, når formålet ud fra en almindeligt fremherskende opfattelse kan karakteriseres som nyttigt. Fx kan nævnes sociale, kunstneriske og andre kulturelle formål, miljømæssige, videnskabelige – herunder forskningsmæssige eller sygdomsbekæmpende – humanitære, undervisningsmæssige, religiøse eller nationale formål.

4.2 Beskatningen af fonde

4.2.1 Fondsbeskatningsloven

Fondsbeskatningsloven⁷, (FBL) omfatter bl.a. fonde (og foreninger), der er omfattet af erhvervsfundsloven⁸ og fondsloven⁹, dvs. såvel de erhvervsdrivende fonde som de ikke-erhvervsdrivende fonde, medmindre de er undtaget fra disse love. Fonde, der ikke er omfattet af fondsbeskatningsloven, er omfattet af skattelovgivningens øvrige regler, herunder fx selskabsskatteloven.

Skattepligten for en fond afgøres således på baggrund af, om fonden er omfattet af de materielle fondslove, dvs. fondsloven henholdsvis erhvervsfundsloven. Såfremt en udenlandsk fond driver virksomhed i Danmark gennem et fast driftssted, er den skattepligtig efter selskabsskatteloven¹⁰.

⁷ Se lovbekendtgørelse nr. 961 af 17. august 2015, bekendtgørelse af lov om beskatning af fonde og visse foreninger (fondsbeskatningsloven), med senere ændringer.

⁸ Se lov nr. 712 af 25. juni 2014, lov om erhvervsdrivende fonde, med senere ændringer.

⁹ Se lovbekendtgørelse nr. 938 af 20. september 2012, Bekendtgørelse af lov om fonde og visse foreninger.

¹⁰ Se lovbekendtgørelse nr. 1164 af 6. september 2016 med senere ændringer.

De danske fondsbeskatningsregler blev gennemført ved fondsbeskatningsloven fra 1986¹¹.

Loven bygger på det princip, at den fond, der efterlever sine vedtægtsmæssige forpligtelser til gennem uddelinger at tilgodese bestemte interesser, som udgangspunkt ikke vil blive ramt af beskatningen. Omvendt vil den fond, som i stedet for at uddele til udmøntning af fondens formål opsparer fondskapitalafkastet, blive beskattet. Loven indeholder således et betydeligt incitament til at foretage uddelinger. Loven søger hermed at kombinere det hensyn, at fonde på den ene side ikke må afskæres fra at varetage deres vedtægtsmæssige formål, og på den anden side, at fondenes særlige formål ikke kan begrunde en fritagelse for sædvanlig skattepligt.

4.2.2 Fondsbeskatningslovens regler om uddelinger og hensættelser vedrørende almennyttige og almenvelgørende formål

Efter fondsbeskatningsloven kan der foretages fradrag for uddelinger og hensættelser vedrørende almennyttige og almenvelgørende formål, jf. fondsbeskatningslovens § 4. Hensættelser til almenvelgørende og almennyttige formål skal dog være uddelt inden fem år efter udløbet af hensættelsesåret. Eventuelt ikke uddelte beløb efterbeskattes.

Fradrag for uddelinger og hensættelser foretages i den skattepligtige indkomst opgjort efter de almindelige regler. Det vil sige, at der først foretages en opgørelse efter de almindelige regler, der også gælder for aktie- og anpartsselskaber, og at der så derefter foretages fradrag for uddelinger og hensættelser i den opgjorte indkomst. Der kan ikke foretages fradrag for uddelinger og hensættelser til almennyttige og almenvelgørende formål udover den opgjorte indkomst. Indkomsten kan altså ikke blive negativ herved.

Adgangen for fonde til at fradrage uddelinger og hensættelser til almenvelgørende eller almennyttige formål er udtryk for en skattemæssig begunstiggelse af fonde med de pågældende formål, som i almindelighed anses for særligt kvalificerende eller samfundsgavnligt. Det har samtidig været tanken bag denne adgang at skabe et incitament til, at fonde uddeler deres midler og ikke akkumulerer kapital.

Der er derimod ikke fradrag i fonden for ikke-almennyttige uddelinger. Den tidligere bestemmelse om fradrag for uddelinger til vedtægtsmæssige formål, der ikke er almenvelgørende eller almennyttige, når modtageren var skattepligtig heraf, er ophævet ved lov nr. 473 af 17. maj 2017 (lovforslag nr. L 27, FT 2016-17).

Fonde kan til konsolidering af fondens formue foretage et såkaldt konsolideringsfradrag på 4 pct. af de almenvelgørende eller almennyttige uddelinger, jf. FBL § 5, stk. 1. Konsolideringsfradraget har ligeledes til formål at virke som et incitament til at foretage uddelinger til almenvelgørende og almennyttige formål.

4.2.3 Prioriteringsreglen

Ved opgørelsen af fondens indkomst gælder en prioriteringsregel, hvorefter skattefrie indtægter i form af bl.a. skattefrie datter- og koncernselskabsudbytter i størst muligt omfang anses for medgået til uddelinger og hensættelser til almenvelgørende eller almennyttige formål eller til konsolidering af fondskapitalen, forinden fondens skattepligtige indkomst anses for anvendt hertil, jf. fondsbeskatningslovens § 6.

¹¹ Se lov nr. 145 af 19. marts 1986, Lov om beskatning af fonde, visse foreninger og institutter m.v. og lovforslag L 108, FT 1985-86, Forslag til lov om beskatning af fonde, visse foreninger og institutter m.v.

4.2.4 Overførselsreglen (transparensreglen)

For selskaber, der i altovervejende grad er ejet af en fond med et almenvelgørende eller på anden måde almennyttigt formål, gælder en særlig overførselsregel (også benævnt transparensreglen) i selskabsskattelovens § 3, stk. 4. Betingelsen om, at fonden skal eje den altovervejende del af selskabet, anses i praksis for at være opfyldt, når fonden eller foreningen ejer mindst 75 pct. af selskabskapitalen.

Reglen indebærer, at indkomsten i selskabet er skattefri, hvis den overføres til fonden og derefter anvendes af denne til almennyttige uddelinger eller hensættelser.¹² Indkomsten i selskabet er dermed skattefri, i det omfang den overføres til fonden og her uddeles til almenvelgørende eller på anden måde almennyttige formål eller hensættes til senere uddeling til sådanne formål.

Overførselsreglen har til formål at sikre, at der ikke er forskel i beskatningen, uanset om en erhvervsdrivende fond vælger at drive erhvervsvirksomheden i eget regi eller at udskille virksomheden til udøvelse i et datterselskab.

4.3 Nuværende regler for beskatning ved overdragelse af en virksomhed ved gave eller arv til en erhvervsdrivende fond

Der er efter de gældende regler forskellige muligheder for at overdrage en erhvervsvirksomhed i form af kapitalandele i et kapital-selskab (aktier eller anparter), i det følgende benævnt aktier, fra en person (overdrager eller "stifter") til en erhvervsdrivende fond. De forskellige muligheder for overdragelse af aktier til en fond udløser forskellige skatter, og beskatningen afhænger af, om der sker overdragelse i levende live (gave) eller ved død (arv).

4.3.1 Overdragelse ved gave

Gaveoverdragelse af aktier fra en fysisk person til en fond udløser op til 42 pct. skat på avancen af aktierne hos personen.

Fonde er skattepligtige (indkomstskattepligthsprocent for fonde er 22 pct.) af gaver, som fonden modtager, og som skal anvendes til uddeling. Gaver til fonde er dog som udgangspunkt skattefrie, hvis gavens værdi tilføres fondens grundkapital. Hvis der er tale om en familiefond, er gaven dog skattepligtig for fonden, uanset om gaven går til fondens grundkapital. Gaver ydet til en familiefonds stiftelse beskattes med en afgift på 20 pct., jf. fondsbeskatningslovens § 3, stk. 6, og § 7 i fondsloven og § 28 i erhvervsfondsloven. Ved familiefonde menes fonde, i hvis vedtægter der tillægges medlemmer af bestemte familier fortrinsret til uddelinger fra fonden eller fortrinsret til at indtage bestemte stillinger m.v. Fonde er ikke omfattet af reglerne om gaveafgift i boafgiftsloven.

Værdien af gaven er således skattefri for fonden, hvis gavens værdi tilføres grundkapitalen i en fond, der ikke er en familiefond, og gaven ikke er bestemt til senere uddeling, jf. fondsbeskatningslovens § 3, stk. 6.

En oversigt over beskatningen ved overdragelse til en fond ved gave fremgår af *boks 4.1*.

¹² Se selskabsskattelovens § 3, stk. 4., jf. lovbekendtgørelse nr. 1164 af 6. september 2016 med senere ændringer.

Boks 4.1 Oversigt – beskatningen ved overdragelse til fond ved gave

	Til grundkapital ved stiftelse	Til grundkapital ved udvidelse	Bestemt til uddeling
Familiefonde	20 pct. afgift	Skattepligt, 22 pct. skat	Skattepligt, 22 pct. skat
Andre fonde	Skatte- og afgiftsfri	Skatte- og afgiftsfri	Skattepligt, 22 pct. skat

Hvis gaven gives til en udenlandsk fond, skal gavegiver betale indskudsafgift på 20 pct. jf. fondsbeskatningslovens § 3A. Dette gælder dog kun den del af de årlige indskud, der overstiger 10.000 kr. Der skal dog ikke betales indskudsafgift, hvis indskyderen godtgør, at midlerne i den udenlandske fond anvendes til almennyttige eller almenvelgørende formål. Bestemmelsen omfatter fuldt skattepligtige personer, selskaber m.v. og fonde m.v. samt dødsboer, der skiftes her i landet, og som således foretager indskud i en udenlandsk fond.

4.3.2 Overdragelse ved arv

Overdragelse af aktier ved arv til en fond udløser avanceskat i boet¹³.

Arver en fond aktiver, er boet som udgangspunkt boafgiftspligtig af arven, jf. boafgiftsloven¹⁴. For arv til fonde udgør boafgift og tillægsboafgift tilsammen 36,25 pct. Arv, der tilfalder fonde godkendt i henhold til ligningslovens § 8 A eller § 12, er dog undtaget fra boafgiftspligt. Efter boafgiftslovens § 3, stk. 2, kan der endvidere bevilges afgiftsfritagelse for arv, der tilfalder andre fonde med almennyttige eller almenvelgørende formål. Der kan kun indrømmes boafgiftsfritagelse, hvis fonden udelukkende har almennyttige eller almenvelgørende formål, jf. SKM2010.276 (BR). Har fonden f.eks. et erhvervsformål, er boafgiften på 36,25 pct.

4.3.3 Overdragelse fra holdingselskab til en erhvervsdrivende fond

Der er efter praksis mulighed for, at en aktionær kan lade sit selskab overdrage en virksomhed drevet i selskabsform som gave til en almennyttig eller almenvelgørende fond, uden bo- eller gaveafgift og uden udlovningsbeskatning af aktionæren. En aktionær kan herved lade sit holdingselskab overdrage aktier i et underliggende selskab, hvori den erhvervsdrivende virksomhed drives, til en fond, uden at dette under visse omstændigheder medfører udlovningsbeskatning af aktionæren.

Selskabet (holdingselskabet) er ikke skattepligtigt af overdragelsen, hvis der fx er tale om overdragelse af datterselskabsaktier til fonden, da selskabers afståelser af datterselskabsaktier er skattefritaget. Fonden er ikke skattepligtig af gaveoverdragelsen i form af aktier, hvis denne sker til fondens grundkapital, og der ikke er tale om en familiefond.

Praksis om, at der ikke skal ske udlovningsbeskatning i den nævnte situation beror på afgørelser vedrørende konkrete tilfælde, der fremgår af offentliggjorte afgørelser fra Højesteret, Skatterådet og Ligningsrådet (daværende), jf. herunder SKM2009.29 H, SKM2002.211 LR, SKM 2007.176 (SR) og SKM2013.31 SR.

For at der i den omhandlede situation ikke skal ske udlovningsbeskatning af aktionæren, er det en betingelse, at der er tale om en fond, der er almennyttig eller almenvelgørende. Der er tale om en konkret vurdering. Hvis aktionæren har en økonomisk eller personlig interesse i overdragelsen, kan

¹³ Forudsat at dødsboet er skattepligtigt iht. dødsboskattelovens regler herom, jf. lovbekendtgørelse nr. 333 af 2. april 2012 med senere ændringer.

¹⁴ Se lovbekendtgørelse nr. 47 af 12. januar 2015 med senere ændringer.

beløbet efter en konkret vurdering anses for at have passeret aktionærens økonomi, og aktionæren vil i så fald blive udlodningsbeskattet af beløbet. Dette er dog ikke til hinder for, at fonden kan drive erhvervsvirksomhed eller eje aktier i et erhvervsdrivende selskab. Det forhold, at aktionæren ved overdragelsen af virksomheden til fonden skaber sig et eftermæle, anses imidlertid som udgangspunkt ikke for tilstrækkeligt til at udgøre en sådan personlig interesse, at der skal ske udlodningsbeskatning.

Det er dermed under visse betingelser muligt efter de eksisterende regler gennem planlægning for en stifter at overføre sin virksomhed ejet gennem selskaber til en erhvervsdrivende fond, der ikke har et familieformål, uden at overdragelsen udløser skatter eller afgifter i fonden på bruttoværdien af de overførte aktiver. Ved holdingmodellen er der tillige skattefrihed af overdragerens (holdingselskabets) fortjeneste.

4.4 Hvis fonden eller det af fonden ejede selskab flytter til udlandet

I forbindelse med en model for overdragelse af virksomheder til erhvervsdrivende fonde er det væsentligt at få belyst, hvorledes beskattningen for en fond er, hvis fonden senere flytter til udlandet, eller det af fonden ejede selskab flytter til udlandet. Reglerne for fonde og selskabers ophørsbeskatning belyses derfor i det følgende.

4.4.1 Ophørsbeskatning

Efter fondsbeskatningslovens § 1 er følgende fonde skattepligtige her til landet efter fondsbeskatningsloven:

- Fonde, der er omfattet af lov om fonde og visse foreninger eller af lov om erhvervsdrivende fonde, medmindre fonden er undtaget fra disse love.
- Fonde og andre selvejende institutioner, der er oprettet i udlandet, Færøerne eller Grønland, hvis ledelsen har sæde her i landet. Dette gælder, uanset hvor fonden eller den selvejende institution eventuelt er indregistreret.

Den subjektive skattepligt for fonde skal ses i sammenhæng med de fondsretlige love, dvs. lov om fonde og visse foreninger (fondsloven) og lov om erhvervsdrivende fonde (erhvervsfondsloven).

En erhvervsdrivende fond, der er omfattet af erhvervsfondsloven og registreret i Erhvervsstyrelsen, er således skattepligtig her til landet efter fondsbeskatningsloven.

4.4.2 Fondens opløsning

Ophør af en fond kan ske efter erhvervsfondslovens kapitel 12 om opløsning af fonde. Beslutningen om likvidation (frivillig opløsning) skal foretages under iagttagelse af erhvervsfondslovens § 89, stk. 2, hvilket vil sige, at fondsmyndigheden skal indhente Civilstyrelsens samtykke, før tilladelse kan gives.

Ved opløsning skal der udpeges en likvidator. Likvidator skal sikre den erhvervsdrivende fonds anliggender under likvidationen og sørge for at realisere fondens aktiver og indfri fondens forpligtelser. Uddeling af likvidationsprovenu kan herefter foretages efter udløbet af en fastsat frist, og når gælden til alle kendte kreditorer er betalt, og når uddelingen af likvidationsprovenuet er godkendt af

fondsmyndigheden. Uddelinger skal i lighed med fondens øvrige uddelinger ske i overensstemmelse med erhvervsfondslovens § 78 til de formål, der er fastsat i vedtægten. Fonden vil dernæst blive afmeldt fra registreringen hos fondsmyndigheden.

En fond, der ophører og opløses, vil blive ophørsbeskattet. Det følger af fondsbeskatningsloven, at den skattepligtige indkomst for fonde opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler for aktieselskaber med de undtagelser, der følger af fondsbeskatningslovens særskilte fastsatte bestemmelser.

Af selskabsskattelovens § 5 følger det, at ved en fonds opløsning fortsætter skattepligten indtil tidspunktet for opløsningen, og opløsningen sidestilles med ophør af virksomhed og salg til handelsværdi af de aktiver og passiver, der er i behold i fonden på tidspunktet for opløsningen.

4.4.3 Fonden flytter til udlandet

En fond, der flytter til udlandet og i stedet for at være en fond indregistreret her i landet efter erhvervsfondsloven, indregistreres i udlandet, vil blive anset for at være opløst efter erhvervsfondsloven. Dispositionen vil medføre ophørsbeskatning af fonden.

Det kan også tænkes, at en fond, der er registreret her i landet efter erhvervsfondsloven - i stedet for at afmelde fonden fra dansk indregistrering efter erhvervsfondsloven - vælger at flytte ledelsens sæde til udlandet.

Ved indtræden eller ophør af skattepligt som følge af, at ledelsens sæde flyttes, finder de for selskaber og foreninger m.v. gældende bestemmelser om indgangsværdier og ophørsbeskatning tilsvarende anvendelse, jf. fondsbeskatningslovens § 2, stk. 5. En fond, hvis ledelse flytter til udlandet og dermed ikke længere er underlagt dansk skat efter fondsbeskatningsloven, vil dermed blive ophørsbeskattet efter de gældende regler.

Der foreligger skatteretligt således ophør af virksomhed og salg til handelsværdi af de aktiver og passiver, der er i behold i fonden på tidspunktet for flytning af ledelsens sæde til udlandet.

Efter selskabsskattelovens §§ 26 og 27 kan der dog ydes henstand med betaling af skatten. Det er heri fastsat, at selskaber og foreninger m.v., der er skattemæssigt hjemmehørende i et land, der er medlem af EU/EØS, herunder efter en eventuel dobbeltbeskatningsoverenskomst, kan vælge henstand med betaling af den skat, der beregnes ved overførsel af aktiver og passiver, når skatteberegningen skyldes, at aktiverne og passiverne er overført til hovedkontoret eller et af selskabets m.v. faste driftssteder beliggende i et land, der er medlem af EU/EØS.

4.4.4 Det af fonden ejede selskab flytter til udlandet

Såfremt en dansk erhvervsdrivende fond ejer et selskab, der er skattemæssigt hjemmehørende her i landet og dermed fuldt skattepligtig efter selskabsskattelovens regler, og hvis selskabet skattemæssigt bliver hjemmehørende i udlandet, fx fordi selskabets ledelse flytter til udlandet, sker der imidlertid ikke ophørsbeskatning af fonden.

Fonden er fortsat en erhvervsdrivende fond skattepligtig efter fondsbeskatningsloven, og som fortsat ejer aktier i det pågældende selskab.

Derimod vil selskabet blive ophørs(fraflytter-)beskattet. Efter selskabsskattelovens 5, stk. 5, vil et selskab, der ophører med at være fuldt skattepligtig her til landet eller efter bestemmelserne i en

dobbeltbeskatningsoverenskomst bliver hjemmehørende i udlandet, Grønland eller Færøerne, således blive ophørsbeskattet. Dette sidestilles med ophør af virksomhed og salg til handelsværdi af de aktiver og passiver, der er i behold hos selskabet. Der vil ligeledes efter selskabsskattelovens §§ 26 og 27 kunne indrømmes henstand med den eventuelle fraflytterskat.

Fonden vil fortsat besidde aktierne, herunder også evt. efter de ved modellen overdragede aktier, og fremadrettet kunne modtage udbytter herfra, kunne afhænde aktierne med dertil knyttet latent avanceskat etc. og deraf følgende eventuelle beskatning i fonden i overensstemmelse med det i modellen fastsatte.

5. Erfaringer fra sammenlignelige lande

Beskatning af fonde, stiftere, gavegivere m.v. skal ses i lyset af de i det enkelte land gældende skattesystemer, skatteniveau etc. og de hensyn, som ligger bag det enkelte lands skatteregler, og i sammenhæng med landets øvrige skattelovgivning. Der henvises til kapitel 4, om de danske fondsbeskatningsregler, og de hensyn, der ligger bag dansk fondsbeskatningsret.

Nedenfor beskrives skattereglerne for erhvervsdrivende fonde i en række lande. Beskrivelsen tager udgangspunkt i artiklen SPO.2016.69¹⁵, hvor der redegøres for skattereglerne for erhvervsfonde i visse andre lande. Artiklen er udarbejdet som en del af forskningsprojektet, "De Danske Erhvervsdrivende Fonde".¹⁶ Undersøgelsen bag artiklen er gennemført ved, at der er udsendt spørgeskemaer til en lang række lande; Belgien, Finland, Frankrig, Holland, Italien, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA og Østrig.¹⁷

Til brug for undersøgelsen er der udarbejdet et engelsk spørgeskema samt et ledsagende forklarende dokument ligeledes på engelsk som en introduktion til forståelsen af, hvad der i denne sammenhæng har skullet forstås som erhvervsdrivende fonde, og hvor fokus er på egentlige holdingfonde.

¹⁵ Skrevet af professor, cand. jur., ph.d. Rasmus Kristian Feldthusen og Susanne Nørgaard CBS/PWC. Det primære fokus med undersøgelsen i artiklen er at belyse de skatteregler, som gælder for erhvervsfonde, som anses for erhvervsdrivende på grund af deres bestemmende indflydelse i en dattervirksomhed, jf. erhvervsfondslovens § 2, stk. 1, nr. 3.

¹⁶ "De Danske Erhvervsdrivende Fonde" (The Industrial Foundation Project.) For yderligere information se www.tifp.dk

¹⁷ Følgende lande har ikke svaret tilbage: Belgien, Italien, Portugal, Storbritannien (Storbritannien har ikke fonde i den forstand som vi kender dem i Danmark), samt USA (USA tillader ikke "holdingfonde"). Spørgeskemaet blev ledsaget af en beskrivelse af, hvad der skulle forstås som erhvervsdrivende fonde og almennyttige fonde. Spørgeskemaerne var opdelt, så de reflekterede den sondring mellem fondens formål, som anvendes i dansk skatteret og skulle besvares ud fra en sammensætning af formål hhv. udelukkende almennyttige formål, alle formål (herunder almennyttige) med undtagelse af familiemæssige formål og alle formål (herunder almennyttige) inklusive familiemæssige formål.

Artiklen i SPO.2016.69 indeholder alene en overordnet beskrivelse af landenes beskatningsregler, og uden nærmere beskrivelse af landenes skattesystemer i øvrigt mht. erhvervsbeskatning, kapitalgevinstbeskatning, udbyttebeskatning, uddelinger, beskatning ved arv, gave, generationsskifte m.v. og de bagvedliggende lovgivningsmæssige hensyn m.v., der ligger til grund for de enkelte landes beskatningsregler og -systemer.

Der er således alene tale om en overordnet beskrivelse af, hvorledes beskatningen af fonde sker i andre lande, sammenlignet med dansk ret.

5.1 Beskatningen af fonde med udelukkende almennyftige formål

Undersøgelsen beskrevet i artiklen i SPO.2016.69 viser, at den danske beskatning skiller sig ud i forhold til de øvrige landes beskatning af fonde med udelukkende almennyftige formål. Danmark har som det eneste land en egentlig "indkomst"- beskatning, hvor indkomst er skattepligtig og udgifter fradragsberettigede. Alle øvrige lande har en egentlig skattefritagelse for fonde med almennyftige formål.

En del af landene i undersøgelsen beskatter trods skattefritagelsen erhvervsmæssig indkomst. Der er varierende opfattelse af, hvad der i givet fald anses for erhvervsmæssigt. Således kan indkomst med relation til formålet eller accessorisk til formålet være skattefritaget, ligesom indkomst ved udlejning af fast ejendom også i nogle lande kan være fritaget for skat. Mange lande har en minimumsgrænse for indkomst, der ikke beskattes, ligesom der også ses reducerede skatteprocenter i forhold til den skatteprocent, der normalt anvendes til selskabsbeskatning i det pågældende land. Det kan således ikke generelt konkluderes, at de fleste lande beskatter erhvervsmæssig indkomst, således som denne indkomst forstås ud fra danske termer.

For at kunne sammenligne beskatningen i de undersøgte lande, er det afgørende at se på fradragsreglerne.

De lande, der har deltaget i undersøgelsen, giver ikke fradrag, hverken for uddelinger, hensættelser eller konsolidering. De danske skatteregler, hvor der gives fradrag for uddelinger og hensættelser til almennyftige formål og til konsolidering af fondens formue, kan dermed forekomme mere gunstige, end en egentlig skattefritagelse ville være. En sammenligning vil dog forudsætte, at de udenlandske krav til uddelingstakt og muligheder for konsolidering for at opnå og bevare en skattefritagelse inddrages i sammenligningen.

I Sverige og Norge kræves det, at indkomsten er uddelt inden for 5 år og i Spanien inden for 4 år. I Finland og Tyskland er kravet, at der skal være uddelt inden for 1-2 år, men at der er mulighed for øremærkede hensættelser op til 5 år. De øvrige lande i undersøgelsen har ikke tidsmæssige krav til uddelinger. Set i denne sammenhæng kan de danske hensættelsesregler ikke siges at være gunstigere end dem, der "indirekte" gælder i de lande, der er omfattet af undersøgelsen.

For så vidt angår mulighederne for konsolidering tillader Sverige en konsolidering på 20-25 pct., Spanien 30 pct. og i Tyskland 33 pct. I Finland er det et krav, at hovedparten af indkomsten uddeles, hvorimod Norge anerkender vedtægtns krav til konsolidering, og i Holland er kravet, at der ikke opbygges unødig kapital. De øvrige lande har ikke et egentligt maksimumkrav.

5.2 Beskatningen af fonde med blandede formål

For fonde, der ikke udelukkende har almennyttige formål, tegner der sig ifølge undersøgelsen et mere blandet billede af beskatningen i udlandet. Det bemærkes, at der kan være tale om, at formål, som i Danmark ikke anses som almennyttige, i andre lande er medtaget som værende af "generel offentlig interesse" og dermed skattefritagne.

Erhvervs-mæssig indkomst, kapitalafkast og administrationsomkostninger indgår i den skattepligtige indkomst i stort set alle landene, og datterselskabsudbytter er, bortset fra i Finland, skattefritagne. Østrig beskatter dog kun med 50 pct. af den sædvanlige selskabsskatteprocent. Kun Holland beskatter ikke kapitalafkast.

På fradragssiden er det kun Tyskland, der giver fradrag for både almennyttige og andre uddelinger. Schweiz giver fradrag for almennyttige uddelinger. Øvrige lande giver ikke fradrag for uddelinger. Undersøgelsen i artiklen i SPO.2016.69 omfatter ikke beskatningen af uddelingsmodtagere.

5.3 Beskatning af arv og gave

Hvorledes, de enkelte lande beskatter fonde af arv og gaver, er afhængig af fondenes formål. Både for så vidt angår beskatningen af arv og gaver er der stor forskel i beskatningen afhængig af, om fondens formål er almennyttigt, eller om fonden har blandede formål.

5.3.1 Fonde med almennyttige formål

Ses der på beskatningen af arv til fonde, er det generelle billede, at arv til fonde med almennyttige formål er fritaget for skatter (og afgifter) i de lande, der er omfattet af undersøgelsen. Østrig har dog en skat på 2,5 pct. Som udgangspunkt beskatter Frankrig arv, men fonde med særlige almennyttige formål, såsom videnskabelige, kulturelle, miljømæssige etc. formål er dog alligevel undtaget for skat.

Dette gælder tilsvarende for så vidt angår gaver til fondes bundne kapital. Også her gælder der stort set en generel skattefrihed, når fonden udelukkende har almennyttige formål.

Hvis der derimod er tale om gaver til fondens frie kapital, skiller Danmark sig ud, idet Danmark beskatter gaver til fondes frie kapital. I forhold til, hvad der gælder arv og gaver til den bundne kapital, beskatter Spanien dog gaver til den frie kapital med 10 pct. Ved en sammenligning mellem den danske beskatning og de øvrige landes beskatning skal det dog tages i betragtning, at den danske beskatning modsvares af fradrag for uddelinger, modsat hvad der gælder i de øvrige lande.

5.3.2 Fonde med blandede formål

For så vidt angår fonde med blandede formål er det som udgangspunktet kun i Sverige og Norge, hvor der ikke betales skat af arv. Alle øvrige lande, herunder Danmark, beskatter arv til fonde med blandede formål. I en række af landene kan der være tale om symbolske skattebetalinger, som i visse tilfælde er afhængig af den nærmere sammensætning af formålet, modsat den danske beskatning, hvor boafgiften udgør 36,25 pct.

For så vidt angår gaver til den bundne kapital, tegnes det samme billede som for arv. For Danmarks vedkommende er gaver til den bundne kapital skattefrie, modsat arv. Dette gælder dog kun, hvis fonden ikke har familiemæssige formål. Hvis fonden har familiemæssige formål, uanset hvor beskedent dette måtte være, beskattes gaver til den bundne kapital.

De udenlandske regler for beskatning af gaver til den frie kapital svarer til den beskatning, der i udlandet gælder for gaver til den bundne kapital.

5.3.3 Sammenfatning arv og gave

Undersøgelsen for fonde med udelukkende almennyttige formål viser relativt entydigt, at de fleste lande, herunder Danmark, ikke beskatter arv og gaver.

Ses der derimod på fonde med blandede formål, hvorunder de holdingfonde, der er omfattet af undersøgelsen, henhører, (fordi de som regel både har et formål om at bevare en virksomhed samtidig med et almennyttigt formål), bliver spørgsmålet om beskatning langt mindre entydigt.

I Norge og Sverige gælder en ubetinget skattefrihed, mens Østrig beskatter med 2,5 pct. Dette gælder både arv og gaver. I Danmark beskattes arv med 36,25 pct., mens gaver til den bundne kapital er skattefrie.

De øvrige lande i undersøgelsen pålægger som udgangspunkt beskatning af arv og gave, dog med adskillige undtagelser.

5.4 Beskatning af stifteren

For så vidt angår beskatning af stifteren kan der dels være tale om, at stifteren kan opnå fradrag for donationen til fonden, dels være tale om kapitalvindingsskat på de aktiver, der overdrages til fonden.

5.4.1 Fradrag for donationer

Det fremgår af undersøgelsen, at stiftere i ingen tilfælde har fradrag for overdragelser til fonde, når overdragelsen sker i form af arv. Dette uanset om fonden udelukkende har almennyttige formål eller blandede formål.

Det samme gælder donationer i form af gave til fonde med blandede formål, dog tillader Frankrig fradrag for 66 pct. af gavens værdi under visse betingelser. Sker donationen derimod til fonde med udelukkende almennyttige formål, tegner der sig et mere nuanceret billede.

Ingen af de nordiske lande tillader fradrag for gaver til fonde. Det samme gælder Østrig og Spanien. Derimod har Tyskland, Holland, Frankrig og Schweiz regler, som i et vist omfang indrømmer fradrag for gaver.

I Tyskland kan opnås fradrag for 20 pct. af den skattepligtige indkomst og derudover et årligt fradrag på 1 mio. EUR. Uudnyttede fradrag kan fremføres i 10 år. I Holland kan fradraget udgøre 100 pct. af den skattepligtige indkomst, hvis gaven gives over en 5 årig periode efter nærmere betingelser. I Schweiz gives der fradrag på op til 20 pct. af den skattepligtige indkomst.

5.4.2 Kapitalgevinstskat

I Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Spanien og Schweiz sker der ifølge undersøgelsen ikke kapitalgevinstbeskatning, hvis den modtagende fond alene har almennyttige formål. Øvrige lande, så som Holland, Østrig, Frankrig og Danmark, pålægger stifteren kapitalgevinstskat.

Hvis fonden har blandede formål, er billedet det samme, dog således at Tyskland i den situation pålægger kapitalgevinstskat.

5.4.3 Sammenfatning om fradrag og kapitalgevinstskat

Fradragsregler og kapitalgevinstbeskatning bør vurderes samlet, når det gælder beskatningen af stifteren, idet et fradrag helt eller delvist kan ophæve en kapitalgevinstbeskatning.

Hvis en fond stiftes ved arv, er der ikke fradrag for donationen i nogen af de lande, der er omfattet af undersøgelsen. Mere end halvdelen af de undersøgte lande pålægger på den anden side ikke kapitalgevinstbeskatning ved overdragelse til fonden. Det er alene Danmark, Holland, Østrig og Frankrig, der pålægger kapitalgevinstskat ved overdragelse til fonde, og Tyskland, hvis fonden ikke har almennyttige formål.

Sker overdragelsen ved gave til fonde med udelukkende almennyttige formål, er det mere end halvdelen af de undersøgte lande, som ikke giver fradrag. Omvendt er det stort set de samme lande, som ikke pålægger stifteren kapitalgevinstbeskatning. Således er det alene Danmark og Østrig, hvor der ikke er fradrag for donationen, men hvor der sker kapitalgevinstbeskatning. I de øvrige lande, hvor der indrømmes fradrag, vil et sådan fradrag mere eller mindre kunne opveje kapitalgevinstbeskatningen af stifteren.

Hvis fonden har blandede formål, er det kun Frankrig, der giver fradrag for donationer, der i et vist omfang kan opveje en kapitalgevinstbeskatning. Sverige, Norge, Finland og Schweiz beskatter ikke kapitalgevinst til fonde med blandede formål, hvorimod Danmark, Østrig, Holland, Tyskland og som nævnt Frankrig beskatter kapitalgevinst.

5.5 Beskatningen ved stiftelse af fonde

Der kan være stor forskel på skattereglerne afhængig af, om fondene udelukkende har almennyttige formål eller blandede formål.

5.5.1 Udelukkende almennyttige formål

For så vidt angår beskatningen af arv eller gave, der tilfalder fonden, fritages fondene (eller stiftens boer) fra beskatning. Når det kommer til beskatning af stifterne, er der markante forskelle i de undersøgte lande.

Det er kun Danmark og Østrig, hvor der er kapitalgevinstbeskatning af stifteren, uden mulighed for helt eller delvist fradrag for donationen, når denne gives i form af en gave.

5.5.2 Blandede formål

For fonde med blandede formål er der større forskelle i beskatningen landene i mellem. Det bemærkes, at der kan være tale om, at formål, der i Danmark ikke anser for almennyttige, i andre lande anses som værende af "generel offentlig interesse". For så vidt angår beskatningen af arv og gave gælder der i Norge og Sverige en ubetinget skattefrihed, hvor Østrig beskatter med 2,5 pct. I Danmark beskattes arv med 36,25 pct., mens gaver til den bundne kapital er skattefrie. Som udgangspunkt foretages der en beskatning i de øvrige lande, der er med i undersøgelsen, dog med adskillige undtagelser heraf. Det er kun Frankrig, der indrømmer et fradrag for donationer.

Sverige, Norge, Finland og Schweiz pålægger ikke stifteren kapitalgevinstskat, hvorimod dette er tilfældet i Danmark, Tyskland, Holland, Østrig og Frankrig, sidstnævnte med mulighed for delvist at opnå fradrag for donationen.

Ved stiftelse af fonde med almennyttige formål er reglerne for beskatning af arv og gave stort set identiske i de undersøgte lande. Derimod er der væsentlige forskelle på beskatningen af stifteren. Det er stort set kun Danmark og Østrig, der foretager kapitalgevinstbeskatning af stifteren uden mulighed for helt eller delvist fradrag for donationen. For fonde med blandede formål er billedet mere nuanceret, og det fremhæves, at ingen af de nordiske lande omfattet af undersøgelsen, Sverige, Norge og Finland, pålægger stifteren kapitalgevinstbeskatning.

6. Model for beskatning ved overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde

6.1 Indledning

I dette kapitel redegøres der mere detaljeret for elementerne i arbejdsgruppens forslag til model for beskatning ved overdragelse af aktier til en erhvervsdrivende fond. Om anvendelsen af modellen på fonde i lande, der er medlem af EU/EØS henvises dog til kapitel 7.

Der er ovenfor i kapitel 1.2. redegjort for en række centrale, overordnede hensyn, som arbejdsgruppen har lagt vægt på ved udformningen af modellen. Som det fremgår heraf, er der ved fastlæggelsen af modellen lagt afgørende vægt på, at fysiske personer skal kunne overdrage aktier¹⁸ i selskaber, der driver erhvervsvirksomhed, til en erhvervsdrivende fond, uden at dette har skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser, der kan virke likviditetsdrænende og uhensigtsmæssigt påvirke driften af erhvervsvirksomheden.

Desuden er det ved udformningen af modellen tilstræbt, at fonden efter overdragelsen i videst muligt omfang er undergivet de nugældende regler for beskatning af erhvervsdrivende fonde.

Arbejdsgruppen har ved fastlæggelsen af modellen herudover lagt vægt på, at beskatningsordningen så vidt muligt bør være administrativt simpel såvel for stifteren og fonden som for skattemyndighederne, samt at den bør medføre en høj grad af forudsigelighed med hensyn til de skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser. Dette hensyn til forudsigelighed sigter både til de skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser, der vil være forbundet med selve overdragelsen af aktierne til den erhvervsdrivende fond, og de skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser der vil være forbundet med fondens dispositioner efter overdragelsen.

¹⁸ Betegnelsen aktier benyttes som fællesbetegnelse for alle de kapitalandele, der er omfattet af aktieavancebeskatningsloven, jf. lovens § 1, stk. 2.

En oversigt over hovedelementerne i modellen fremgår af *boks 1.1* i kapitel 1.2.

6.2 Betingelser for anvendelse af modellen

6.2.1 Krav til fonden og dens formål

Fonden skal være en erhvervsdrivende fond, hvis vedtægtsbestemte formål skal være at eje og drive virksomheden gennem en bestemmende aktiepost. Herved tilgodeses hensynet til, at den særlige ordning for overdragelse af erhvervsvirksomheder til erhvervsdrivende fonde udelukkende bør kunne anvendes, såfremt overdragelsen sker med henblik på, at virksomheden varigt skal være underlagt fondseje.

Fondens uddelingsformål kan være at uddele til almennyttige, formål, men den må ikke have til formål at støtte medlemmer af bestemte familier.

Modellen vil således ikke kunne anvendes ved overdragelse til fonde, i hvis vedtægter der tillægges medlemmer af bestemte familier fortrinsret til uddelinger fra fonden eller fortrinsret til at indtage bestemte stillinger m.v., jf. fondsbeskatningslovens § 3, stk. 6, og erhvervsfondslovens § 28. Som det fremgår af erhvervsfondslovens § 28, stk. 2, omfatter dette også fonde, hvis vedtægter tillægger medlemmer af en bestemt familie eller visse familier fortrinsret til at indtage en bestemt stilling i eller til på anden måde at oppebære økonomiske ydelser fra en virksomhed, hvorover fonden har en bestemmende indflydelse.¹⁹

Det er afgørende for anvendelsen af modellen, at kravene til fondsformålet er opfyldt på tidspunktet for overdragelsen til fonden. Herefter vil det være de almindelige fondsretlige regler, der afgør, i hvilket omfang konkrete dispositioner kan anses for at ligge inden for det vedtægtsmæssige formål, samt om der, i modsat fald, kan opnås tilladelse til en ændring af formålsbestemmelsen.²⁰

6.2.2 Nystiftede fonde

I praksis vil de i modellen opstillede betingelser om fondens formål indebære, at en anvendelse af modellen normalt vil forudsætte, at der sker overdragelse til nystiftede fonde.

6.2.3 Krav til stemmeandel og ejerkrav

Modellen kan kun anvendes, såfremt fonden faktisk overtager driften af den af selskabet drevne erhvervsvirksomhed. Efter modellen vil der derfor være krav om, at fonden skal erhverve mere end 50 pct. af stemmerettighederne og mindst 25 pct. af kapitalen i selskabet, der driver virksomheden.

¹⁹ Der kan dog tillægges medlemmer af en bestemt familie fortrinsret til at være medlemmer af bestyrelsen, jf. erhvervsfondslovens § 28, stk. 2, 2. pkt., men en sådan vedtægtsbestemt fortrinsret vil skulle respektere erhvervsfondslovens § 40, hvorefter nærtstående til stifteren ikke uden samtykke fra fondsmyndigheden kan udgøre fondsbestyrelsens flertal.

²⁰ Efter erhvervsfondslovens § 89, stk. 1, kræves fondsmyndighedens tilladelse til vedtægtsændringer. Fondsmyndigheden kan kun tillade ændringer af vedtægtsbestemmelser vedrørende fondens formål eller uddelinger efter forudgående samtykke fra Civilstyrelsen, jf. § 89, stk. 2. Derudover bemærkes, at det følger af erhvervsfondslovens § 61, at fondsbestyrelsen kun med fondsmyndighedens samtykke må foretage eller medvirke til ekstraordinære dispositioner, som kan medføre risiko for, at vedtægten ikke kan overholdes, eller at fonden ikke fortsat vil kunne eksistere.

Endvidere stilles krav om, at udbytter tilfalder fonden i forhold til dens ejerandel. Herved sikres, at den overdragne kapitalandel afspejler en forholdsmæssig andel af de fremtidige økonomiske rettigheder knyttet til ejerandelen i selskabet, ligesom det sikres, at fx stifter eller dennes nærtstående ikke tillægges forlods ret til udbytter på bekostning af fonden.

Modellen giver mulighed for, at fx familiemedlemmer kan eje de resterende aktier i selskabet og/eller eje aktier i andre selskaber i koncernen. Da der ikke gælder et krav om, at samtlige aktier i selskabet/virksomheden skal indskydes i fonden, er det altså muligt at kombinere en overdragelse efter modellen med en begunstiggelse af fx familiemedlemmer ved en overdragelse af op til 49,9 pct. af stemmerettighederne og 75 pct. af kapitalen i selskabet.

6.2.4 Overdragelse af erhvervsvirksomhed – pengetankreglen

For at sikre at beskatningsmodellen målrettes overdragelse af (aktier i) erhvervsvirksomheder, stilles der krav om, at der ikke er tale om overdragelse af en pengetank, jf. aktieavancebeskatningslovens § 34. Dette indebærer, at det gældende krav ved overdragelse af aktier med succession til fysiske personer om, at aktierne ikke må være i et selskab, hvis virksomhed i overvejende grad består af passiv kapitalanbringelse, tilsvarende skal gælde som betingelse for anvendelse af modellen, se *boks 6.1*.

Boks 6.1 Pengetankreglen – gældende regler

Efter aktieavancebeskatningslovens § 34 er der tale om en pengetank, hvis et selskabs virksomhed i overvejende grad består af passiv kapitalanbringelse. Selskabets virksomhed anses for i overvejende grad at bestå i passiv kapitalanbringelse, såfremt mindst 50 pct. af selskabets indtægter, (indtægtskriteriet) eller mindst 50 pct. af handelsværdien af aktiverne (aktivkriteriet) vedrører fast ejendom, kontanter, værdipapirer el.lign.

Bortforpagtning af fast ejendom, som efter ejendomsvurderingsloven anses for landbrugs- eller skovejendom, anses i denne forbindelse ikke for passiv kapitalanbringelse. Heller ikke besiddelse af andele omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 18 (andelsbeviser eller andele i andelsforeninger) anses for besiddelse af værdipapirer.

Ved bedømmelsen af, om mindst 50 pct. af indtægterne vedrører passiv kapitalanbringelse, tages hensyn til den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt summen af øvrige regnskabsførte indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste tre regnskabsår. Ved bedømmelsen af, om kravet er opfyldt i relation til selskabets aktiver, tages der udgangspunkt i handelsværdien af selskabets ejendomme, kontanter, værdipapirer el.lign. på overdragelsestidspunktet eller som et gennemsnit af de seneste tre regnskabsår.

Har selskabet eksisteret i mindre end tre år, foretages vurderingen på grundlag af de år, selskabet har eksisteret. I tilfælde, hvor et selskab er stiftet ved en skattefri omstrukturering af et tidligere selskab m.v., foretages bedømmelsen på grundlag af de regnskabsår, det nye selskab har eksisteret.

Der gælder en særlig regel i koncernforhold, hvor der ved opgørelsen efter pengetankreglen ses bort fra afkastet og værdien af aktier i et holdingselskab, når holdingselskabet direkte eller indirekte ejer mindst 25 pct. af aktiekapitalen i det pågældende datterselskab. I stedet medregnes den andel af datterselskabets indtægter og aktiver, som svarer til ejerforholdet.

6.2.5 Overdragelse af erhvervsvirksomhed – bestemmende indflydelse

Det er ved succession til fysiske personer ikke et krav, at der skal være tale om overdragelse af aktier, der sikrer erhververen en bestemmende indflydelse i den erhvervsvirksomhed, der drives i selskabet. Således som pengetankreglen i aktieavancebeskatningslovens § 34 er udformet, giver den derfor mulighed for (med succession) at overdrage aktier i fx et holdingselskab, der ikke har anden

aktivitet end at besidde mindst 25 pct. af aktiekapitalen i et eller flere datterselskaber, hvori der udøves erhvervsvirksomhed.²¹

En direkte anvendelse af den eksisterende pengetankregel på overdragelser efter den foreslåede model vil derfor muliggøre overdragelse til erhvervsdrivende fonde af mindst 25 pct. af kapitalen og mere end 50 pct. af stemmerettighederne i et holdingselskab, når blot dette holdingselskab ejer mindst 25 pct. af kapitalen i det selskab, der direkte udøver den erhvervsmæssige virksomhed. I så fald overdrages der reelt hverken en bestemmende indflydelse i eller en betydende ejerandel i en erhvervsvirksomhed, således som modellen ellers forudsætter, idet der kun overdrages en ejerandel på 6,25 pct. af kapitalen og stemmeandelen i det selskab, som erhvervsvirksomheden drives i.

Det vil være nødvendigt at tage højde herfor, således at det sikres, at fonden faktisk har bestemmende indflydelse over erhvervsvirksomheden. Samtidig skal der tages hensyn til, at det ikke er usædvanligt, at en erhvervsdrivende koncern også i betydeligt omfang har ejerandele i virksomheder, som koncernen ikke har bestemmende indflydelse over, og at ejere af sådanne koncerner ikke bør være afskåret fra at anvende modellen.

Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der med henblik på sikring af, at fonden efter overdragelsen faktisk har bestemmende indflydelse over en reel erhvervsvirksomhed, stilles krav om, at værdien af de aktiver (eksklusiv aktier), som fonden bliver direkte eller indirekte (med)ejer af som følge af overdragelsen, for mindst halvdelen skal være ejet af enten fonden selv eller af selskaber, som fonden direkte eller indirekte (via datterselskabers ejer- og stemmeandele) har bestemmende indflydelse over.

²¹ Hvis holdingselskabets ejerandel i driftsselskabet er under 25 pct., vil aktierne i driftsselskabet være passiv kapitalanbringelse i relation til pengetankreglen, jf. boks 6.1, sidste afsnit.

Boks 6.2 Eksempel på forslaget vedr. bestemmende indflydelse i erhvervsvirksomheden

For at sikre, at fonden i det væsentlige har bestemmende indflydelse over den erhvervsvirksomhed, som overdrages til fonden, stilles krav om, at værdien af de aktiver (eksklusiv aktier), som fonden bliver direkte eller indirekte (med)ejer af som følge af overdragelsen, for mindst halvdelens vedkommende skal være ejet af enten fonden selv eller af selskaber, som fonden direkte eller indirekte (via datterselskabers ejer- og stemmeandele) har bestemmende indflydelse over.

Dette kan illustreres ved nedenstående eksempel, hvor en fond erhverver alle aktierne i et holdingselskab, der ejer 80 pct. af kapitalen i et datterselskab (D), hvori der drives en aktiv erhvervsvirksomhed. D besidder ejerandele på hhv. 80 pct., 30 pct. og 20 pct. i tre yderligere (driftsselskaber), DD1, DD2 og DD3. Værdien af aktivmassen (eksklusiv aktier) er i både D og DD3 100 mio. kr., og i DD1 og DD2 er værdien 50 mio. kr.

Kravet om bestemmende indflydelse i erhvervsvirksomheden er opfyldt, fordi $(f) \geq (g)$.

Selskab	Aktivernes værdi (-aktier)	Fondens ejerandel	Værdien af fondens andel	Beløb
H	0	100 pct.	0 = (a)	
D	100 mio.	80 pct.	80 mio. = (b)	
DD1	50 mio.	64 pct. (0,8 x 0,8)	32 mio. = (c)	
DD2	50 mio.	24 pct. (0,8 x 0,3)	12 mio. = (d)	
DD3	100 mio.	16 pct. (0,8 x 0,2)	16 mio. = (e)	
Fonden har bestemmende indflydelse over	$(f) = (a)+(b)+(c)$			112 mio.
Fonden har ikke bestemmende indflydelse over	$(g) = (d)+(e)$			28 mio.

Det er i eksemplet i *boks 6.2* lagt til grund, at der ikke er forskel på kapital- og stemmeandelene. I relation til spørgsmålet om fondens bestemmende indflydelse er det imidlertid den faktiske indflydelse, der er afgørende. Hvis fonden i eksemplet i *boks 6.2* som følge af fx særlige stemmerettigheder for D's aktier indirekte har bestemmende indflydelse over DD3, vil det betyde, at værdien af fondens andel af dette selskab (16 mio. kr.) i stedet vil skulle medregnes i næstsidste række (dvs. at $(f) = 128$ mio. kr., mens $(g) = 12$ mio. kr.).

Det kan ikke udelukkes, at der kan være situationer, hvor den beskrevne regel ikke kan opfyldes, men hvor der alligevel sker overdragelse til fonden af en samlet reel, aktiv erhvervsvirksomhed. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at den pågældende aktionær (eller dødsboet ved overdragelse som arv) skal kunne undgå, at aktieposter, der ikke sikrer bestemmende indflydelse, hindrer anvendelse af modellen, når overdrageren (eller dødsboet) godtgør, at overdrageren hverken alene eller i fællesskab med sine nærtstående har eller har haft bestemmende indflydelse over den virksomhed, der udøves i det pågældende selskab.

Målet med denne undtagelse er at sikre, at en erhvervsvirksomhed, der har udviklet sig ved fx tilkøb af aktieposter (uden bestemmende indflydelse), skal kunne overdrages efter modellen, uden at det er nødvendigt forud at udskille de pågældende ejerandele af den overdragne virksomhed.

I eksemplet i *boks 6.2* kan man fx forestille sig, at overdragerens ægtefælle ejer den resterende aktiepost på 76 pct. i DD2, men at overdrageren derimod godtgør, at vedkommende hverken alene eller i fællesskab med nærtstående har haft bestemmende indflydelse over virksomheden, der dri-

ves af DD3. I så fald vil DD2 fortsat skulle indgå, mens DD3 slet ikke skulle medregnes ved vurderingen af kravet om bestemmende indflydelse. I eksemplet vil (g) altså kunne opgøres til 12 mio. kr. i stedet for 28 mio. kr.

Et mindretal i arbejdsgruppen (Rasmus Kristian Feldthusen) kan ikke tilslutte sig udformningen af værnreglen i nærværende afsnit. Mindretallet finder, at det foreslåede værn principielt vil indebære, at der kommer til at gælde, hvad der svarer til et dobbelt pengefankskrav ved overdragelse til fonde, hvis implikationer på mere komplekse koncernstrukturer tillige efter mindretallets opfattelse er uafklarede i rapporten. Konsekvensen af dette kan ifølge mindretallet være, at koncerner vil kunne blive afskåret fra at benytte arbejdsgruppens model som følge af deres konkrete struktur snarere end om koncernen har en relevant erhvervsdrift.

Mindretallet henviser til, at det er væsentligt, at der hersker fornøden klarhed over og forudsigelighed i forhold til betingelserne for at anvende arbejdsgruppens model, idet en række af disse overdragelser må forventes at ske på baggrund af testamente, hvor der kan gå mange år fra konciperingen af testamentet, til at koncernen falder i arv til den erhvervsdrivende fond.

Om end der ikke kan foretages en direkte sammenligning med overdragelse af aktier med succession inden for familier, så kan mindretallet ikke undlade at bemærke, at der efter aktieavancebeskatningslovens § 34, stk. 1, nr. 2, alene gælder et krav om, at den enkelte overdragelse af aktier udgør mindst 1 pct. af aktie- eller anpartskapitalen. Det foreslåede værn indebærer således efter mindretallets opfattelse en betydelig forskel i betingelserne for at overdrage aktier til en fond hhv. inden for en familie.

Mindretallet gør opmærksom på, at det anførte ikke er ensbetydende med, at mindretallet ikke kan støtte visse værn, men alene at mindretallet ikke kan støtte det foreslåede værn af de ovenfor anførte grunde

6.2.6 Stifter har negativ anskaffelsessum på aktierne

Hvis overdragerens skattemæssige anskaffelsessum på aktierne er negativ, er det en betingelse for anvendelse af modellen, at overdrageren udligner den negative anskaffelsessum, før overdragelsen til fonden kan effektueres – dvs. betaler skatteværdien af den negative anskaffelsessum.

En negativ anskaffelsessum stammer fra en forudgående omdannelse af en personligt ejet virksomhed til selskab. Det må anses for rimeligt, at latente skatter, der ikke har direkte sammenhæng med overdragelsen af aktierne til fonden, skal udløses og betales.

6.3 Beskatningen efter overdragelse til fonden

6.3.1 Opgørelse og forrentning af den udskudte skat (stifterskatten)

Der vil ved anvendelse af modellen skulle opgøres en aktieavance for stifteren i overensstemmelse med aktieavancebeskatningslovens almindelige regler herom.

Der vil af den således opgjorte avance skulle beregnes en udskudt skat (stifterskat), og denne skat beregnes på grundlag af den skattesats, der gælder for danske fonde, aktuelt 22 pct. Stifterskatten forfalder dog ikke ved overdragelsen, men tilføres en saldo, der først afdrages/nedbringes ved fondens senere afståelse af aktierne eller ved fondens modtagelse af udbytter fra de overdragne aktier.²²

²² I relation til exitsskat på aktier for fysiske personer skal der også ske afdrag på den såkaldte henstandssaldo, hvis aktionæren på anden vis end ved afståelse af aktier eller udlodning af udbytter har fået adgang til at råde over selskabets midler. Det gælder fx ved udlån fra selskabet til aktionæren. I det følgende omtales kun afdrag på stifterskatten i forbindelse med

Da der er tale om en endeligt opgjort skat, der specifikt er knyttet til overdragelsen af aktierne til fonden, er der tale om en ordning, der reelt indebærer, at der ydes henstand med skattens betaling. Saldoen for stifterskatten indekseres/forrentes derfor, indtil saldoen er indfriet (nedbragt til 0 kr.) eller på anden måde bragt til ophør.

Det foreslås, at den til enhver tid værende saldo forrentes med en rentesats på 1 procentpoint over Nationalbankens diskonto, dog mindst med 1 pct. p.a.

6.3.2 Fondens aktieafståelser

Fonden vil som udgangspunkt være omfattet af de almindelige regler i fonds- og aktiebeskatningsloven. Afståelse af koncern- eller datterselskabsaktier kan derfor ske skattefrit, og dette gælder uændret for så vidt angår aktier, som fonden har erhvervet efter den foreslåede model.

Det vil imidlertid kunne udløse forfald af stifterskat, såfremt fonden senere afstår aktier, der er overdraget efter modellen. Stifterskatten vil i givet fald forfalde uafhængigt af, om afståelsen efter de almindelige regler om aktieavancebeskatning er skattefri eller ej.

Ved fondens afståelse af aktier, som fonden har erhvervet efter modellen, opgøres der en skat (på grundlag af den for danske fonde gældende skattesats, pt. 22 pct.) af den for de pågældende aktier opgjorte avance.

Avancen beregnes på grundlag af stifterens anskaffelsessum for aktierne, og der vil ved avanceopgørelsen derfor også skulle tages hensyn til værdistigninger og -fald i fondens ejerperiode.

Fonden skal betale den (eventuelt) opgjorte skat, som således medgår til at nedbringe saldoen for stifterskatten.

Når saldoen for stifterskatten er endeligt bragt til ophør – enten fordi saldoen er nedbragt til 0 kr., eller fordi samtlige aktier, som stifterskatten hviler på²³, er afstået – medfører det endeligt bortfald af forpligtelsen til at betale stifterskat som følge af overdragelsen fra stifteren til fonden.

Det bemærkes, at fonden efter modellen naturligvis vil kunne vælge frivilligt at indfri eller foretage afdrag på stifterskatten, også selv om fonden ikke har oppebåret aktieavancer (eller modtaget udbytter), der udløser en pligt til at afdrage på skatten.

6.3.3 Fondens afståelse af en del af de erhvervede aktier

Ved afståelse af en del af de aktier, der i medfør af modellen er erhvervet fra stifteren, er det som udgangspunkt de samme principper som beskrevet i punkt 6.3.2, der finder anvendelse. Konsekvensen heraf er, at det er den beregnede skat af den faktisk realiserede avance i perioden frem til afståelsestidspunktet, der skal medgå til afdrag på stifterskatten. Avancen beregnes på grundlag af stifterens anskaffelsessum og -tidspunkt.

Hvis der på de overtagne aktier er konstateret en yderligere fortjeneste efter overdragelsen til fonden, vil delvist aktiesalg altså kunne medføre en fremrykning af betalingen af stifterskatten. Hvis der ved delsalget omvendt enten slet ikke konstateres en avance eller en avance, der er lavere end den

afståelse af aktier eller modtagelse af udbytter, men det er forudsat, at det i lighed med reglerne om afregning af exitsskatten på aktier – som rent teknisk minder om afdrag på stifterskatten efter modellforslaget – kan være behov for en tilsvarende regulering af, hvornår stifterskatten afdrages i henhold til arbejdsgruppens modellforslag.

²³ Det skal naturligvis ikke være muligt at omstrukturere sig ud af forpligtelsen til betaling af stifterskatten, jf. nedenfor punkt 6.4.9.

avance på de pågældende aktier, der er lagt til grund ved opgørelsen af saldoen for stifterskatten, skal der ved delafståelsen kun afdrages på saldoen for stifterskatten med et beløb, der svarer til skatten af den faktisk beregnede avance.

Den foreslåede model for, hvorledes der skal afdrages på saldoen for stifterskatten i forbindelse med delafståelser, svarer reelt den metode, der finder anvendelse i relation til nedbringelse af henstandssaldi ved exitbeskatning af aktier i forbindelse med ophør af skattepligt for fysiske personer, og den sikrer, at den udskudte skat betales i takt med, at fonden oppebærer midler til betaling af stifterskatten.

Det vurderes desuden, at den foreslåede model er nødvendig for at sikre, at avancen på aktierne faktisk medgår til nedbringelse af stifterskatten fx i en situation, hvor den samlede aktiepost afstås i to tempi, hvor der ved den første afståelse realiseres en fortjeneste i fondens ejerperiode, mens der ved den anden afståelse konstateres et tab i fondens ejerperiode.²⁴

Hvis fondens ejerandel som følge af delafståelser er blevet nedbragt til under 10 pct. af den samlede aktiekapital, indebærer det, at aktieavancer for fonden vil være skattepligtige efter de almindelige regler i fonds- og aktiebeskatningsloven, såfremt der er tale om aktier noteret på et reguleret marked eller en multilateral handelsfacilitet.²⁵ Når en aktieavance er skattepligtig efter de almindelige regler i aktieavancebeskatningsloven, vil dette også gælde for aktier, der efter modellen er overdraget til en erhvervsdrivende fond.

I det omfang, der i en sådan situation betales skatter på avancer vedrørende aktier i det overdragne selskab, vil de erlagte skatter fortsat dog fuldt ud skulle modregnes i den (eventuelle) skat, der skal erlægges med henblik på afdrag på saldoen for stifterskatten. Det vil derfor ikke – hvis den samlede beregnede avance er identisk – have nogen betydning for omfanget af forpligtelsen til at betale stifterskatten, om fonden samlet afstår de aktier, der er erhvervet efter modellen, eller om afståelsen i stedet sker i flere tempi.

6.3.4 Beskatningen af udbytter udloddet til fonden

Udbytter af noterede såvel som unoterede datterselskabsaktier (ejerandel mindst 10 pct.) og koncernselskabsaktier er efter de almindelige regler skattefrie. Udbytter af porteføljeaktier er skattepligtige, uanset om porteføljeaktierne er noterede eller ej, idet udbytter af unoterede porteføljeaktier dog normalt alene medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst med 70 pct. af udbyttebeløbet.²⁶

Disse almindelige regler for beskatning af udbytter vil uændret finde anvendelse i relation til udbytter af aktier, der er overdraget til fonden ved anvendelse af den foreslåede model.

Selv om udbytter af aktier, der er overdraget til fonden ved anvendelse af den foreslåede model, er skattefrie, skal en beregnet andel heraf – opgjort på grundlag af den for danske fonde gældende skattesats, pt. 22 pct. – anvendes til afdrag på stifterskatten, indtil saldoen er endeligt ophørt. Er udbytterne efter almindelige regler skattepligtige, vil de erlagte skatter fuldt ud skulle modregnes i den skat, der skal erlægges med henblik på afdrag på saldoen for stifterskatten.

²⁴ Resultatet vil være identisk, hvis delafståelserne sker i den omvendte rækkefølge.

²⁵ Jf. aktieavancebeskatningslovens § 4 C modsætningsvist.

²⁶ Selskabsskatteovens § 13, stk. 1, nr. 2, og § 13, stk. 2, jf. fondsbeskatningslovens § 10.

6.3.5 Prioriteringsreglen

Prioriteringsreglen i fondsbeskatningslovens § 6 indebærer, at fonde, der har fradrag for uddelinger og hensættelser til uddelinger til almennyttige eller almenvelgørende formål, i første række skal foretage fradrag i skattefrie indtægter (hvilket i praksis vil sige skattefrie udbytter fra datter- eller koncernselskaber), før uddelinger mv. kan fradrages i skattepligtige indtægter.

Det er et led i den foreslåede model, at prioriteringsreglen justeres. Justeringen skal sikre, at fonde med almennyttige²⁷ uddelingsformål kan foretage afdrag på stifterskatten ved fuldt ud at anvende de oppebårne avancer/udbytter, der udløser afdrag på stifterskatten, til uddelinger eller hensættelser til almennyttige formål.

Rent teknisk vil justeringen indebære, at såfremt fonden modtager udbytter fra eller avancer ved hel eller delvis afståelse af de overtagne aktier, hvorved der udløses en pligt til at foretage afdrag på stifterskatten, beregnes der en skat (opgjort som skatteværdien af fradraget) af uddelinger/hensættelser til almennyttige formål, og denne beregnede skat medgår til afdrag på stifterskatten.

Såfremt uddelingerne/hensættelserne til almennyttige formål overstiger udbytterne/avancerne fra de overtagne aktier, finder den eksisterende prioriteringsregel uændret anvendelse, se *boks 6.3*.

Boks 6.3 Eksempel på virkningen af den justerede prioriteringsregel

For at sikre at fonde med almennyttige uddelingsformål kan foretage afdrag på stifterskatten ved at anvende de oppebårne avancer/udbytter til uddelinger/hensættelser til almennyttige formål, vil prioriteringsrækkefølgen blive justeret, således at udbytter og avancer ved afståelse af aktier, der udløser afdrag på stifterskatten, kommer før (øvrige) skattefrie indtægter.

Dette kan illustreres ved nedenstående eksempel, hvor en fond realiserer avancer for 25 mio. kr. ved afståelse af aktier erhvervet efter modellen, samtidig med at den har øvrige skattefrie indtægter og skattepligtige indtægter for i alt 50 mio. kr. Fonden antages at uddele 60 mio. kr.

Her sikrer justeringen af prioriteringsreglen, at fonden afdrager 5,5 mio. kr. af stifterskatten, selv om dens effektive skattebetaling kun udgør 1,1 mio. kr.

		Beløb	Plads i prioritering
Avancer fra afståelse af aktier (skattefrie, men afdrag på stifterskat)	(a)	25	1.
Øvrige skattefrie indtægter	(b)	25	2.
Skattepligtige indtægter	(c)	25	3.
Uddelinger	(d)	60	
Afdrag på stifterskatten	(e)=22%*(a)	5,5	
Fradrag for uddelinger i skattepligtig indkomst	(f)=(d)-(a)-(b)	10	
Skattepligtig indkomst	(g)=(c)-(f)	15	
Skat	(h)=22%*(g)	1,1	

6.3.6 Overførselsreglen

For selskaber, der i altovervejende grad er ejet af en fond med et almenvelgørende eller på anden måde almennyttigt formål, gælder en særlig overførselsregel (også benævnt transparensreglen), jf.

²⁷ Der bruges i det følgende i vid udstrækning denne samlebetegnelse for almennyttige og almenvelgørende formål.

selskabsskatteloven § 3, stk. 4. Reglen indebærer, at indkomsten i selskabet er skattefri, hvis indkomsten overføres til fonden og derefter anvendes af denne til almennyttige uddelinger eller hensættelser. Overførselsreglen har til formål at udligne de skattemæssige konsekvenser ved, at en fond driver sin virksomhed i et selskab i stedet for i eget regi.

Når en fond har erhvervet aktier efter modellen, kan overførselsreglen dog ikke anvendes af fonden/fondens selskaber, før saldoen for stifterskatten er bragt endeligt til ophør. Dette må anses for en naturlig konsekvens af, at det efter modellen vil være muligt at foretage hensættelser/uddelinger til almennyttige eller almenvelgørende formål, som indebærer, at der gennemføres de afdrag på stifterskatten, som udløses af udbytter eller avancer, jf. punkt 6.3.5. Overførselsreglen kan imidlertid fortsat anvendes på selskaber, i hvilke der ikke er overdraget aktier efter modellen, når betingelserne for anvendelse af overførselsreglen i øvrigt er opfyldt.

6.3.7 Pengetank efter overdragelsen

Det foreslås, at pengetankreglen, jf. ovenfor pkt. 6.2.4, også skal være opfyldt i en periode på 5 år efter fondens erhvervelse af aktier efter modellen. Konsekvensen af, at selskabet, som fonden har erhvervet aktier i, inden for denne periode vil skulle anses for en pengetank, vil være, at stifterskatten i sin helhed forfalder til betaling.

Om baggrunden for dette forslag bemærkes, at adgangen til succession efter aktieavancebeskatningslovens § 34 er forbeholdt aktier i selskaber, hvis virksomhed ikke består i passiv kapital anbringelse, fordi kun virksomheder, der driver en "aktiv erhvervsvirksomhed", kan formodes at have vanskeligt ved at skaffe likviditet, når skatten skal betales. Hvis der er tale om selskaber med aktiver, som forholdsvis let kan omsættes eller belånes, gør dette likviditetshensyn sig ikke gældende.

Selv om der på tidspunktet for overdragelsen af aktier til en erhvervsdrivende fond er tale om en sådan aktiv erhvervsvirksomhed, der ikke er en pengetank efter aktieavancebeskatningslovens § 34, men der som følge af forhold indtruffet efter overdragelsen foreligger en pengetank, vil dette grundlæggende likviditetshensyn, som er en afgørende forudsætning for anvendelsen af modellen, heller ikke (længere) gøre sig gældende.

Det er vurderet rimeligt, at pengetankreglen derfor også skal finde anvendelse i en vis periode efter overdragelsen. Det bemærkes, at en sådan efterfølgende anvendelse af pengetankreglen som nævnt blot medfører forfald af stifterskatten, og at der derfor under alle omstændigheder vil være opnået en betydelig skattebesparelse i forhold til en overdragelse, der er skattepligtig efter aktieavancebeskatningslovens almindelige regler for fysiske personers overdragelse af unoterede aktier.

6.3.8 Skat ved nedsættelse af fondens grundkapital

Det er efter modellen et krav, at gavens eller arvens værdi (aktiernes værdi) tilfalder grundkapitalen. Når der efter modellen sker overdragelse af aktier til en erhvervsdrivende fond, der tilfalder fondens grundkapital, udløses der hverken indkomstskat eller boafgift for fonden.

Ved opgørelsen af aktiernes værdi, skal der tages højde for den udskudte/latente forpligtelse til betaling af stifterskatten, der påhviler fonden i henhold til beskatningsmodellen. Ved overdragelsen af aktierne til fonden skal tilførslen til grundkapitalen derfor opgøres som aktiernes værdi fratrukket den latente eller udskudte skat på 22 pct., som altså vil skulle indgå som en passivpost.

Senere nedsættelser af grundkapitalen vil udløse skat i fonden med (aktuelt) 22 pct. Efter gældende praksis sker der således beskatning af overførsler fra grundkapital til frie midler, når tilførslen

til grundkapitalen har været skattefri, og der ikke er tale om en nedsættelse med henblik på dækning af kapitaltab, som efter erhvervsfondslovens § 67 kræver nedsættelse af grundkapitalen eller fondens opløsning.²⁸

Det bemærkes, at nedsættelser af/overførsel fra fondens grundkapital vil kræve fondsmyndighedens samtykke, jf. erhvervsfondslovens § 81, stk. 1.

6.3.9 Efterfølgende omstruktureringer m.v.

Ved skattefrie omstruktureringer, hvori de overdragne aktier indgår, vil der skulle tages højde for den forpligtelse til at betale stifterskatten, som er knyttet til de aktier, som fonden har erhvervet efter modellen. Hvis fonden fx foretager en skattefri aktieombytning af aktierne i det selskab (selskab A), som fonden oprindeligt har fået overdraget efter modellen, med aktier i et nyt holdingselskab (selskab B), påhviler den latente skat de ombyttede aktier i selskab B, som fonden modtager som vederlag ved aktieombytningen.

6.3.10 Andre aktiver/aktiviteter i fonden

Modellen indebærer, at stifterskatten skal betales ved fondens senere afståelse af aktierne eller ved fondens modtagelse af udbytter fra de overdragne aktier. Der skal imidlertid tages højde for, at fonden – inden forpligtelsen til betaling af stifterskatten er endeligt ophørt – kan have erhvervet aktier i andre selskaber, uden at der på disse aktier vil hvile en forpligtelse til betaling af stifterskat efter modellen. Dette vil fx kunne skyldes, at fonden har anvendt nettoprovenuet af udbytter fra det overdragne selskab til stiftelse af nye selskaber.

Når fonden ejer aktier, hvorpå der ikke hviler en forpligtelse til betaling af stifterskat, vil fonden kunne modtage skattefrie udbytter fra disse aktier eller oppebære skattefrie avancer ved afståelse af aktierne, uden at det udløser en forpligtelse til at afdrage på saldoen for stifterskat. Fondens vil endvidere kunne anvende overførselsreglen (også benævnt transparensreglen) på disse selskaber, forudsat at betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

For at hindre mulighed for eliminering eller udhuling af stifterskatten vil det derfor være nødvendigt at hindre, at der ikke via fx et søsterselskab føres midler op til fonden fra de aktier, hvorpå forpligtelsen til betaling af stifterskatten hviler, uden at det udløser forpligtelse til betaling af stifterskat. Reglen om skattefrihed af tilskud til søsterselskaber, jf. selskabsskattelovens § 31 D, skal derfor ikke kunne anvendes på tilskud fra det overdragne selskab (eller dets datterselskaber), så længe udbytter til fonden vil udløse afdrag på stifterskatten.

²⁸ Se bl.a. afgørelserne i SKM2016.17 SR og SKM2017.79 SR.

7. EU-retlige aspekter

7.1 Overordnet om EU-reften – begrænsning til fonde i EU/EØS

Selv om national lovgivning om direkte skatter ikke hører under EU's kompetence, skal medlemsstaternes lovgivning om direkte skatter dog i henhold til fast retspraksis overholde de grundlæggende EU-retlige principper, herunder navnlig reglerne om fri bevægelighed samt statsstøttereglerne.

Reglerne om fri bevægelighed indeholder dels et forbud mod diskrimination på baggrund af nationalitet, dels et forbud imod restriktioner for den frie bevægelighed.

Diskriminationsforbuddet indebærer et forbud mod forskelsbehandling på grund af nationalitet. Efter fast retspraksis består forskelsbehandling i, at der på sammenlignelige situationer anvendes forskellige bestemmelser, eller at den samme bestemmelse anvendes på forskellige situationer, jf. fx dommen i sag C-80/94 (Wielockx).

Restriktionsforbuddet betyder, at der ikke må opstilles hindringer, der kan begrænse udøvelsen af den frie bevægelighed, og rækker dermed videre end diskriminationsforbuddet. Det er dog også i relation til restriktionsforbuddet på skatterettens område en forudsætning, at rent indenlandske situationer behandles anderledes end grænseoverskridende transaktioner. Selv om en skatteregel begrænser den frie bevægelighed, foreligger der altså ikke nogen restriktion, hvis indenlandske og grænseoverskridende sammenlignelige situationer både retligt og faktisk behandles ens.

Der findes en række traktatbestemte undtagelser samt domstolsskabte hensyn (såkaldt tvingende almene hensyn), der kan begrunde, at en regel, der er diskriminerende og/eller indebærer en restriktion, ikke anses for EU-stridig.

Ved vurderingen af de EU-retlige aspekter ved modellen er det primært reglerne om etableringsretten og kapitalens frie bevægelighed, jf. TEUF artikel 49-55 og artikel 63-66, der kan være relevante. Mens reglerne om den frie etableringsret kun finder anvendelse inden for EU/EØS, finder reglerne om kapitalens frie bevægelighed også anvendelse i forhold til tredjelande.

Hvorvidt det er reglerne om den frie etableringsret eller reglerne om kapitalens frie bevægelighed, der finder anvendelse, beror efter EU-Domstolens praksis på graden af kontrol, der udøves over et selskab, jf. bl.a. dommene i sag C-196/04 (Cadbury Schweppes), præmis 31 og 33, og i sag C-35/11 (Test Claimants in the FII Group Litigation), præmis 89-92. Af præmisserne i de to domme fremgår det, at de nationale regler skal bedømmes efter reglerne om den frie etableringsret, når kapitalandelene giver mulighed for *"at udøve en klar indflydelse på beslutningerne i et selskab og træffe afgørelse om dets drift"*. Derimod skal vurderingen foretages efter reglerne om kapitalens frie bevægelighed, når *"kapitalandele er erhvervet med det ene formål at investere uden at ville opnå indflydelse på virksomhedens drift og kontrollen med det"*.

Den foreslåede model for beskatning ved overdragelse til en fond forudsætter, at overdrager (stifter) vederlagsfrit overdrager den bestemmende indflydelse (mere end 50 pct. af stemmerne samt mindst 25 pct. kapitalandelene) i et selskab til fonden.

Såfremt der opstilles begrænsninger i relation til adgangen til at anvende modellen, når overdragelse sker til en udenlandsk fond, skal bedømmelsen af, om dette strider mod EU-retten, derfor ske på grundlag af reglerne om den frie etableringsret.

Dette medfører, at der ikke består en EU-retlig forpligtelse til, at modellen skal kunne finde anvendelse på overdragelse af aktier til fonde, der ikke er skattepligtige i EU- eller EØS-landene.

Det er, også under hensyn til risikoen for misbrug, arbejdsgruppens vurdering, at der ikke er grundlag for at lade ordningen finde anvendelse på fonde i tredjelande.

7.2 Restriktion i etableringsfriheden

Det må antages, at en begrænsning af anvendelsen af modellen til alene at angå overdragelser til fonde, der er skattepligtige til Danmark, vil blive anset for at udgøre en restriktion for den frie etableringsret. Dette beror på, at det med en sådan begrænsning i muligheden for at undgå eller i hvert fald udskyde beskatning ved overdragelse af aktier må anses for mindre attraktivt at overdrage aktier til en fond i udlandet.

I givet fald vil restriktionen alene være i overensstemmelse med EU-retten, hvis den kan begrundes med et tvingende, alment hensyn. Hvis dette er tilfældet, kræves det desuden, at begrænsningen, hvorefter modellen kun kan anvendes af fonde, der er skattepligtige til Danmark, er egnet til at sikre, at der sker beskatning i Danmark, og at begrænsningen ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå dansk beskatning.

7.3 Tvingende alment hensyn

EU-Domstolen har som nævnt anerkendt, at en restriktion i forhold til de grundlæggende frihedsrettigheder kan begrundes i tvingende alment hensyn, herunder hensynet til at sikre sammenhængen i beskatningsordningen, hensynet til en afbalanceret fordeling af beskatningskompetencen. Også hensynet til en effektiv skattekontrol kan efter omstændighederne begrunde en restriktion i den frie bevægelighed efter EU-retten.

Det er i alle tilfælde en betingelse, at begrænsningen er egnet til at varetage det tvingende almene hensyn og ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at varetage det pågældende tvingende almene hensyn.

I relation til hensynet til sammenhængen i beskatningsordningen bemærkes det, at modellen som udgangspunkt indebærer, at der i forhold til den skattepligtige (overdrageren) gives afkald på avancebeskatning, idet der ikke sker beskatning ved overdragelsen. Skatten af avancen bliver imidlertid opgjort, og denne skat kan opkræves fra fonden ved enhver senere aktieoverdragelse fra fonden eller ved fondens modtagelse af udbytter fra aktierne.

Realiteten er, at der i forbindelse med overdragelse til fonde sker en opgørelse af den skat, der kan kræves hos overdrageren, men at der ydes henstand med afregningen af skatten, og når skatten evt. på et senere tidspunkt udløses, er det den modtagende fond, der skal afregne skatten. Endvidere kan fonden kræve, at den opgjorte stifterskat bortfalder, hvis saldoen bortfalder som følge af, at alle de overtagne aktier er afstået, uden at det har medført, at stifterskatten er betalt, dvs. at aktierne efterfølgende er faldet i værdi.

Idet der i modellen er tale om en henstand (og eventuelt helt afkald) på beskatning ved overdragelsen, kan en forskelsbehandling ikke umiddelbart begrundes med beskatningsordningens sammenhæng. Dette må gælde, selv om den opgjorte skat helt eller delvis forudsættes opkrævet hos fonden ved fondens senere afhændelse af aktier eller med modtagelse af udbytter.

Hensynet til at sikre en afbalanceret fordeling af beskatningskompetencen mellem medlemsstaterne ses heller ikke at kunne begrunde en restriktion, hvorefter der altid sker beskatning hos overdrageren, når der sker overdragelse til fonde i EU/EØS-området, mens beskatning som udgangspunkt (betinget) frafaldes ved overdragelse til en dansk skattepligtig fond. Det bemærkes herved, at ordningen efter modellen er baseret på en forudsætning om, at den værdistigning, der kan henføres til perioden inden overdragelsen, skal beskattes i Danmark, hvis erhververen (fonden) senere helt eller delvist realiserer denne gevinst. Ordningen forudsætter derimod ikke, at der sker beskatning af værdistigninger efter overdragelsen.

Medmindre en overdragelse til en udenlandsk fond må anses for at afskære adgangen til faktisk at opkræve skatten, jf. nedenfor, ses hensynet til den afbalancerede fordeling af beskatningskompetencen derfor ikke at kunne begrunde en restriktion i adgangen til at anvende den foreslåede model for udenlandske fonde.

Hvad angår spørgsmålet, om hensynet til en effektiv skattekontrol kan begrunde, at modellen ikke kan finde anvendelse ved overdragelse til fonde i EU/EØS-området, bemærkes det, at modellen forudsætter, at stifterskatten, hvis maksimum i princippet er endeligt opgjort ved overdragelsen til fonden, helt eller delvist kan opkræves hos den modtagende fond, når/hvis fonden efterfølgende afstår aktierne.

Der er (efter gældende regler) ikke mulighed for at konstatere, om en udenlandsk fond fx har afstået aktierne og derved eventuelt udløst et skattekrav.

På den baggrund er det vurderingen, at hensynet til en effektiv skattekontrol kan begrunde restriktioner i adgangen til at anvende modellen i forbindelse med overdragelse til fonde i EU/EØS-området.

7.4 Egnetheds- og proportionalitetsvurderingen

Selv om hensynet til en effektiv skattekontrol kan begrunde restriktioner i adgangen til at anvende modellen i forbindelse med overdragelse til fonde i EU/EØS-området, vil sådanne restriktioner kun være i overensstemmelse med EU-retten, hvis de må anses for egnede til at varetage det pågældende tvingende almene hensyn (egnethedsvurderingen), og hvis de ikke rækker videre end nødvendigt for at varetage dette hensyn (proportionalitetsvurderingen).

Hvis der i tilknytning til beskatningsmodellen sker overdragelse til en fond i et land, der er medlem af EU/EØS, kan hensynet til en effektiv skattekontrol fuldt ud varetages, hvis der stilles krav om, at den udenlandske fond fremadrettet skal indsende oplysninger til de danske skattemyndigheder og forpligte sig til at betale den stifterskat, som påhviler fonden efter beskatningsmodellen. Tilsvarende regler om ligning og opkrævning findes fx i selskabsskattelovens §§ 26 og 27 vedrørende den forpligtelse til bl.a. at indlevere selvangivelse, der påhviler selskaber i EU/EØS-lande, når der er opnået henstand med betaling af den skat, der pålignes som følge af overførsel af aktiver og passiver ud af dansk beskatningskompetence (fraflytningsbeskatning).

Det kan endvidere overvejes, om der kan/bør stilles krav om sikkerhedsstillelse for den skat, der eventuelt udløses, såfremt en fond i et land, der er medlem af EU/EØS, senere afstår de modtagne aktier.

For så vidt angår skattekrav gælder EU's bistandsdirektiv (Rådets direktiv 2011/16/EU af 15. februar 2011 om administrativt samarbejde på beskatningsområdet med senere ændringsdirektiver), samt inddrivelsesdirektivet (Rådets direktiv 2010/24/EU af 16. marts 2010 om gensidig bistand ved inddrivelse af fordringer i forbindelse med skatter, afgifter og andre foranstaltninger). I det omfang disse regler er tilstrækkelige til sikring af inddrivelsen af det mulige skattekrav, vil det ikke være foreneligt med EU-retten at kræve sikkerhedsstillelse for det mulige skattekrav ved overdragelse til udenlandsk fonde, der skattemæssigt er hjemmehørende i lande inden for EU/EØS området.

I relation til exitbeskatning ved fysiske personers fraflytning er der efter aktieavancebeskatningslovens § 39, stk. 3, mulighed for at kræve "betryggende sikkerhedsstillelse" for betaling af exitsskatten, når personen flytter til et land, der ikke er omfattet af inddrivelsesdirektivet eller af overenskomsten af 7. december 1989 mellem de nordiske lande om bistand i skattesager.

I forhold til fonde hjemmehørende i EU/EØS-området er dette dog kun relevant for fonde hjemmehørende i Liechtenstein, da de øvrige EU/EØS-lande er omfattet af de nævnte regler i inddrivelsesdirektivet og/eller den nordiske overenskomst om gensidig bistand i skattesager.

7.5 Krav til de udenlandske juridiske personer (fonde) – sammenlignelige situationer

Som det fremgår ovenfor i afsnit 1, skal aktiver efter den foreslåede model kunne overdrages til erhvervsdrivende fonde, der er beliggende i lande, der er medlem af EU/EØS. En betingelse for dette er dog, at formuen er endeligt og uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, at fondens formål kun kan ændres efter regler, der kan sidestilles med reglerne i erhvervsfundsloven herom, og at fonden skal afgive visse årlige oplysninger til de danske skattemyndigheder.

For så vidt angår fonde i lande, der er medlem af EU/EØS, indebærer EU-retten som nævnt kun en forpligtelse til i skattemæssig henseende at behandle overdragelse til disse fonde på samme måde

som overdragelse til fonde, der er hjemmehørende i Danmark, såfremt der er tale om sammenlignelige situationer.

Det er et centralt element i modellen, at overdragelse kun kan ske til selvejende juridiske personer, der opfylder kravene i erhvervsfondslovens § 1, stk. 2, hvilket bl.a. indebærer, at fondens formue skal være uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue. Denne betingelse vurderes derfor også at kunne/burde opstilles i forhold til udenlandske fonde.

Betingelsen er i dansk lovgivning allerede afspejlet i ligningslovens § 16 K, stk. 4, nr. 1, hvorefter stifteren af en trust ikke beskattes af indtægten i trusten, hvis det godtgøres, at det er en ufravigelig gyldighedsbetingelse for trustens eksistens, at der er givet endeligt og uigenkaldeligt afkald på formuen. Arbejdsgruppen foreslår, at denne betingelse også skal være opfyldt, hvis modellen skal kunne anvendes ved overdragelse af aktier til fonde i lande, der er medlem af EU/EØS.

Det følger også af erhvervsfondslovens § 1, stk. 2, at der kun vil foreligge en af loven omfattet fond, såfremt den skal varetage "et eller flere i vedtægten bestemte formål". Heraf følger, at fondens formål som udgangspunkt skal være endeligt og tidsubegrænset fastlagt på stiftelsestidspunktet, hvilket bl.a. indebærer, at der ikke kan tillægges fondens ledelse en ret til at ændre formålsbestemmelsen.

Også dette element er centralt for modellen, som netop kun skal kunne anvendes på fonde, hvis vedtægtsmæssige formål er at eje og drive den virksomhed, som ejes af det overdragne selskab, idet det samtidig er en grundlæggende forudsætning, at dette vedtægtsmæssige formål som udgangspunkt ligger varigt fast.

Arbejdsgruppen har derfor vurderet, at det kan og bør opstilles som en betingelse for anvendelse af modellen ved overdragelse til fonde i lande, der er medlem af EU/EØS, at den pågældende fonds formålsbestemmelse kun kan ændres efter regler, der kan sidestilles med de regler, som efter erhvervsfondsloven gælder for danske fonde.

8. Samfundsøkonomiske og erhvervsmæssige konsekvenser

I kapitel 6 er beskrevet en model for, hvorledes der kan skabes styrkede skattemæssige incitamenter til, at ejere af selskaber fx i forbindelse med generationsskifte overdrager selskabet til en erhvervsdrivende fond. Et sådant incitament vil medføre, at der sker færre overdragelser inden for familien eller til eksterne købere (fx konkurrenter, kapitalfonde eller børsnotering), såfremt overdragelse til fonde vinder frem.

Såvel de provenue-mæssige virkninger som de samfundsøkonomiske konsekvenser afhænger af, hvor mange meroverdragelser der sker til fonde, samt om fondsejerskab for de pågældende virksomheder indebærer mere hensigtsmæssig drift eller ej sammenholdt med andre ejerformer.

I dette kapitel samt kapitel 9 har Skatteministeriet foretaget en vurdering af de langsigtede samfundsøkonomiske og provenue-mæssige virkninger af den i kapitel 6 beskrevne model. Vurderingen bygger på de metoder og tilgange, som de økonomiske ministerier normalt lægger til grund ved analyse af skatte- og afgiftspolitiske ændringer. Herunder bl.a. sammenhænge mellem produktivitet og offentlige finanser, som også afspejles i de mellemfristede fremskrivninger, der foretages af Finansministeriet. Af afsnit 8.3 fremgår endvidere udtalelse om samfundsøkonomiske og provenue-mæssige virkninger fra eksterne medlemmer af arbejdsgruppen.

8.1 Succession og valg af ejerform

Når en virksomhed drives med henblik på at maksimere ejernes afkast, vil dette medvirke til, at produktionsressourcerne (arbejdskraft og kapital) anvendes så effektivt som muligt. Det understøtter, at ejerne opnår det størst mulige afkast af deres investering og dermed det størst mulige råderum til forbrug eller andre formål, de måtte ønske at tilgodese. Det indebærer også – som et "biprodukt" – at staten som udgangspunkt har den størst mulige base for opkrævning af skatter.

En forudsætning herfor er blandt andet, at skattesystemet virker *neutral* i forhold til virksomhedernes ledelses og de bagvedliggende investorers beslutninger. Set fra virksomhederne og disses ejeres synspunkt er skat en udgift på linje med driftsomkostninger og investeringer.²⁹ En rationel ejer eller ledelse vil derfor søge at drive virksomheden således, at afkastet *effekt* skat maksimeres. Det indebærer, at hvis skattesystemet favoriserer bestemte typer aktiviteter, produktionsmetoder eller organisationsformer frem for andre (dvs. hvis skattereglerne *ikke* virker neutralt), tilskyndes virksomheder og investorer til at træffe beslutninger, som – uagtet at de er fornuftige set fra beslutningstagers eget synspunkt – kan indebære et samfundsøkonomisk tab, fordi skattefavorede aktiviteter da kan være attraktive, selvom de før skat ikke er optimale. Såvel fortegnet for som størrelsesordenen af disse samfundsøkonomiske virkninger afhænger af, hvorledes og hvor meget de private beslutningstageres adfærd påvirkes af skattereglernes indretning.

Såfremt den samlede, effektive skattesats (selskabsskat plus skat hos ejeren) er ens på tværs af investeringsprojekter, organisatorisk form, ejerform m.v., vil beskatningen virke neutralt i forhold til beslutninger herom. Den enkelte virksomheds ledelse og ejere vil da have incitament til at træffe de valg, der medfører størst mulig værdiskabelse på trods af, at afkastet beskattes, og en andel heraf ad denne vej tilfalder det øvrige samfund.

Det samme vil gøre sig gældende i forbindelse med generationsskifte eller anden overdragelse af virksomheden: Ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt bør en virksomhed generationsskiftes til den eller dem, der bedst og mest effektivt er i stand til at drive virksomheden videre, og et sådan ensartet incitament kan understøttes ved ens beskatning af alternative overdragelser.

Dette skal også ses i lyset af, at det må forventes, at de ejerforhold, der bedst tjener til at understøtte effektiv drift af en given virksomhed, afhænger af den enkelte virksomheds specifikke forhold, herunder fx tilstedeværelsen af talentfulde familiemedlemmer, men også andre forhold vedrørende virksomhedens modenhed, stabilitet, indtjening m.v. Da skattereglerne i sagens natur skal kunne rumme mange forskellige, individuelle situationer, taler det for, at der vil være samfundsøkonomiske fordele ved skatteregler, som i den nævnte forstand er neutrale.

Gældende skatteregler indebærer en tilskyndelse til overdragelse inden for den nære familie, fordi beskatningen på op til 42 pct. af den overdragede avance udskydes i forbindelse med overdragelsen. Samtidig er bo- og gaveafgiften lempelig, idet en erhvervsvirksomhed kan overdrages til et medlem af den nære familie kreds mod betaling af en bo- og gaveafgift på 7 pct. i 2018. Frem mod 2020 ned sættes afgiften gradvist til 5 pct. Ved overdragelse af værdier, der ikke har karakter af en erhvervsvirksomhed – fx hvis en virksomhed først er solgt til en ekstern køber, hvorefter værdierne efter skat overdrages i familien – udgør bo- og gaveafgiften til nærtstående 15 pct.

Denne asymmetri tilskynder til, at virksomheder overdrages inden for den nære familie, selv i tilfælde, hvor eksterne – fx en konkurrerende virksomhed eller en fond – bedre er i stand til at drive virksomheden videre. Dette kan medføre et forvridningstab, der som nævnt består i, at successionsberettigede erhververe (fx sønnen/datteren, der overtager sin fars/mors virksomhed) på grund af skattefordelen kan være stillet bedre end ved overdragelse til en ekstern køber eller en fond, også selv om eksterne ville kunne drive virksomheden mere effektivt og dermed med større samfundsøkonomisk gevinst. Tabet ved mindre effektiv drift bæres af samfundet via netop lavere beskatning.

²⁹ Det forudsætter dog, at virksomhedens ejere agerer "selvisk" og ikke inddrager konsekvenser for samfundet i bredere forstand, da den skat der betales i sagens natur – ligesom fx donationer – kan ses som et bidrag til resten af samfundet. Donationer og skattebetaling er dog grundlæggende forskellige, idet giver har en vis kontrol over anvendelsen af førstnævnte og derfor i et vist omfang kan anvende midler i overensstemmelse med egne ønsker, hvilket ikke er tilfældet med skatter.

Hvis der indføres adgang til at overdrage en erhvervsvirksomhed til en erhvervsdrivende fond efter den skitserede model i kapitel 6, vil der hverken skulle betales avanceskat eller bo-/gaveafgift af de overdragede kapitalandele. Hermed bliver det rent skattemæssigt mere fordelagtigt at overdrage en virksomhed til en erhvervsdrivende fond end til næste generation i familien, da der i sidstnævnte tilfælde vil udløses bo- og gaveafgift på 5 pct. (fra 2020) samt aktieindkomstskat af senere udbytter og avancer.

I forhold til et salg til eksterne købere (med efterfølgende overdragelse af salgssummen til arvinger m.v.), vil det med den i kapitel 6 opstillede model skattemæssigt blive mere fordelagtigt at overdrage til en erhvervsdrivende fond, da der i sidstnævnte tilfælde hverken udløses avanceskat på op til 42 pct. af avancen eller bo- og gaveafgift på 15 pct.

Der vil da være potentielt to modsatrettede virkninger ved den beskrevne model for overdragelse af en erhvervsvirksomhed til en erhvervsdrivende fond: På den ene side vil det modvirke den eksisterende skattemæssige begunstiggelse af generationsskifte inden for familien. Det kan have positiv samfundsøkonomisk effekt. På den anden side vil overdragelse til en erhvervsdrivende fond blive skattemæssigt mere attraktivt end såvel et salg til eksterne som overdragelse indenfor familien. Det kan give anledning til en modsat rettet virkning.

Det kan på det foreliggende empiriske grundlag ikke entydigt konkluderes, hvordan det vil påvirke vækst og velstand i samfundet som helhed, hvis der oprettes flere erhvervsdrivende fonde. Som nærmere redegjort for i rapporten *Succession til erhvervsdrivende fonde*, Skatteministeriet 2015, synes de foreliggende undersøgelser at dokumentere, at overdragelse indenfor familien i gennemsnit svækker virksomhedens resultater, hvilket er konsistent med de incitamenter, som gældende skatteregler indebærer, jf. argumentationen ovenfor. Derfor kan overdragelse til en erhvervsdrivende fond således potentielt give en samfundsmæssig gevinst, hvis virksomheden som resultat heraf fremover drives mere effektivt end ved fortsat familieeje.

Andre virksomhedsejere kan tænkes at overdrage deres selskab til en erhvervsdrivende fond fremfor at sælge den til eksterne, selv om et salg ville være mere hensigtsmæssig før skat. Dette kan svække virksomhedernes resultater, såfremt driften herved bliver mindre effektiv. Omvendt kan der også være tale om en gevinst, hvis fondsejede virksomheder giver bedre muligheder for rationel drift.

Det skal understreges, at ovenstående overvejelser alene knytter sig til mulige, afledte virkninger på velstandsskabelsen (produktiviteten) i samfundet. Udover dette hensyn kan der – ud fra en særskilt politisk overvejelse – lægges vægt på at skabe incitament til, at flere danske selskaber overgår til at være ejet af erhvervsdrivende fonde i stedet for eksempelvis stifterfamilier, pensionsopsparende, husholdninger, der investerer frie midler i kapitalandele, eller udenlandske ejere. En sådan præference ligger udenfor de rent samfundsøkonomiske overvejelser, som er gengivet ovenfor og i næste afsnit.

8.2 Nærmere om erhvervsdrivende fonde som ejerform

I det følgende gives en kort opsummering af nogle af de mulige økonomiske styrker og svagheder, der er blevet fremhævet ved fondsejerskab af virksomheder sammenholdt med andre typer ejerformer fx familievirksomheder eller børsnoterede selskaber, hvor ejerskabet er spredt ud på mange aktionærer. For nærmere beskrivelse af mulige konsekvenser ved fondsejerskab kan der bl.a. henvises til *Dansk økonomi, foråret 1999*, Det Økonomiske Råd, *The Danish Industrial Foundations*, Steen Thomsen 2017 samt *Succession til erhvervsdrivende fonde*, Skatteministeriet 2015.

Langsigtet fokus: Erhvervsdrivende fonde kan tænkes at operere med en længere strategisk og driftsøkonomisk tidshorizont end for eksempel familie- og investorejede virksomheder, hvis de i højere grad har fokus på fx virksomhedens langsigtede overlevelse end på den mere kortsigtede mulighed for at skabe afkast til ejerne i form af udbytter og avancer. Det har således vist sig, at erhvervsdrivende fonde har højere overlevelse end andre selskaber, og deres økonomiske aktiviteter er også mere stabil.

Det kan give de fondsejede virksomheder mulighed for i højere grad at fokusere på langsigtede investeringer i bl.a. forskning og udvikling fremfor at udbetale udbytte til aktionærer. Fondenes fokus på den langsigtede overlevelse kan dog også føre til lavere risikovillighed og dermed evt. lavere vækst og profitabilitet.

En sådan fordel forudsætter, at andre ejere – fx en stifterfamilie eller aktionærer i en børsnoteret virksomhed – ikke i samme udstrækning anlægger (tilstrækkeligt) langsigtede betragtninger i forbindelse med virksomhedens dispositioner. Prisdannelsen på aktiemarkedet må dog for sidstnævntes vedkommende alt andet lige forventes at afspejle netop virksomhedens langsigtede potentiale, og dette vil da blive "internaliseret" af ledelsen, hvis denne arbejder i aktionærernes interesse. Hvis en familie varigt ejer en virksomhed, vil de langsigtede konsekvenser af ledelsens beslutninger i sagens natur ligeledes bæres af familien.

Fastholde danske arbejdspladser: Det har også været fremhævet, at fondsejerskab bidrager til at fastholde arbejdspladser og virksomheder på danske hænder. I dag står de fondsejede virksomheder for ca. 100.000 fuldtidsarbejdspladser i Danmark, hvilket svarer til ca. 5 pct. af den samlede private beskæftigelse samt et betydeligt antal arbejdspladser i udlandet.³⁰ Personaleomsætningen i fondsejede virksomheder er lavere end i andre virksomheder.

På længere sigt må beskæftigelsen forventes bestemt af strukturerne på arbejdsmarkedet (organisationsgrad, regler om tryghed i ansættelsen, dagpenge og andre overførsler ved ledighed m.v.) og arbejdsudbuddet (demografi, skatte- og pensionsregler m.v.), jf. bl.a. *Finansredegørelse 2014 kapitel 5* (Finansministeriet januar 2014). Ændret jobomsætning indenfor visse segmenter af virksomheder har ikke nødvendigvis entydige virkninger på den strukturelle beskæftigelse, idet fx højere jobomsætning vil trække i retning af, at flere forlader job, mens det samtidig bliver lettere for andre at få eller skifte job.

Ledelsens incitamenter: Når en virksomhed drives for at maksimere ejernes afkast, har ledelsen som nævnt incitament til at anvende arbejdskraft og kapital så effektivt som muligt. Det gavner samfundet som helhed i form af højere produktivitet og levestandard. Såfremt andre hensyn end maksimal indtjening inddrages – fx favorisering af danske arbejdspladser eller fastholdelse af en bestemt persongrupperes ansættelse i virksomheden – må det derfor forventes, at indtjening og produktivitet alt andet lige vil blive svækket.

Fonde er definatorisk selvejende og har således i modsætning til fx et aktieselskab ikke nogen ejerkreds bestående af personer. På denne baggrund har det i forskellige sammenhænge været diskuteret, om fondsejede virksomheder i fravær af en egentlig ejerkreds drives ligeså effektivt, som virksomheder med en eller flere ejere, jf. bl.a. *Dansk økonomi, forår 1999*, Det Økonomiske Råd.

³⁰ *What Do We know (and Not Know) about Industrial Foundations?* (Steen Thomsen 2013).

Fondseje kan tænkes at beskytte virksomhedens ledelse mod pres fra ejerkredsen, der naturligt vil ønske størst muligt afkast af deres investering efter skat. I det omfang en sådan beskyttelse af ledelsen giver denne bedre muligheder for at skabe netop højere afkast, vil dette også være samfundsøkonomisk fordelagtigt. Det bemærkes dog, at det i de fleste sammenhænge må anses for hensigtsmæssigt, at der er mekanismer – herunder fx risiko for en overtagelse af virksomheden – der tilskynder ledelsen til at tage hensyn til ejernes interesser.

Barrierer for at rejse ny kapital: Erhvervsdrivende fonde har typisk til formål at fastholde ejerskabet og kontrollen med den underliggende virksomhed, hvilket kan være en barriere for at rejse risikovillig kapital til bl.a. investeringer i nye markeder og produkter via en udvidelse af ejerkredsen (fx udstedelse af nye aktier).

Samtidig vægter de erhvervsdrivende fonde typisk overlevelsen af deres virksomhed relativt højt, hvilket kan medføre en lav risikovillighed og mulig modvilje mod fx at optage lån i forbindelse med investeringer. Dette kan potentielt hæmme væksten i de fondsejede virksomheder, i det omfang nye investeringer ikke kan finansieres gennem tilbageholdt overskud eller via opsparede midler i fonden. Dette vil givetvis være en større udfordring for relativt nye og små virksomheder end for større og mere etablerede virksomheder eller virksomheder med solid indtjening.

Uddeler til almennyttige formål: De erhvervsdrivende fonde i Danmark uddeler for omkring 5-10 mia. kr. årligt til almennyttige formål m.v. I 2016 uddelte de erhvervsdrivende fonde ca. 10 mia. kr., hvoraf knap 6 mia. kr. gik til videnskabelige formål m.v.³¹ Foruden forskning uddeler de erhvervsdrivende fonde blandt andet til kultur, undervisning og uddannelse, arkitektur og sociale formål.³²

Hvorvidt fondsejede virksomheder klarer sig bedre økonomisk sammenholdt med andre ejerskabsformer, har været genstand for flere empiriske studier. Undersøgelserne indikerer, at fondsejede virksomheder generelt set klarer sig på niveau med ikke-fondsejede virksomheder.

Der er således ikke pba. empiriske undersøgelser belæg for at konkludere entydigt, hvorvidt fondsejede virksomheder generelt klarer sig bedre eller dårligere end andre virksomheder. Det kan derfor heller ikke afgøres *med sikkerhed*, om og i hvilket omfang øget fondsejerskab i dansk erhvervsliv vil styrke eller svække vækst og velstand *jf. Betydningen af fondsejerskab og udenlandsk ejerskab i dansk erhvervsliv* (Det Økonomiske Råds sekretariat, 2001).

Undersøgelserne er dog forbundet med usikkerhed, ligesom resultaterne kan blive sløret af, at der kan være tendens til, at netop virksomheder, der allerede har stor indtjening og langsigtet potentiale, overdrages til erhvervsdrivende fonde, *jf. What Do We know (and Not Know) about Industrial Foundations?* (Steen Thomsen 2013).

Men det skal understreges, at det omvendt heller ikke kan udelukkes, at der vil være samfundsøkonomiske gevinster, såfremt øget fondsejerskab erstatter ejerskab via familie, børsnotering eller ejerskab via kapitalfonde, pensionskasser eller udenlandske investorer. I det omfang positive nettovirkninger af denne art er til stede, vil de på sigt medføre en højere produktivitet af arbejdskraften i den

³¹ Danmarks Statistik.

³² Hvorvidt denne anvendelse af indkomsten er mere eller mindre samfundsøkonomisk hensigtsmæssig end hvis midlerne tilfalder husholdninger i form af udbytter og avancer kan dog ikke fastslås på forhånd. Dog kan det være ønskværdigt i det omfang fx offentlige bevillinger til forskning eller kultur er politisk erkendt at være for små. I så fald er det imidlertid også muligt at rette op herpå ved at øge skatterne eller omprioritere indenfor de offentlige udgifter.

private sektor og dermed højere generelt indkomstniveau. Dette vil grundlæggende ske, fordi de mest produktive virksomheder vil være bedre stillet i konkurrencen om arbejdskraften og vil herigennem kunne byde lønniveauet op og alt andet lige fortrænge virksomheder med lavere produktivitet.

Som det fremgår af kapitel 9 vil eventuelle gevinster af denne art blive bredt delt af alle lønmodtagere og personer på overførselsindkomst.

8.3 Udtalelse fra eksterne medlemmer³³ vedrørende samfundsøkonomiske og erhvervmæssige konsekvenser af en ny beskatningsmodel for stiftelse af erhvervsdrivende fonde

Erhvervsdrivende fonde spiller en vigtig rolle i den danske samfundsøkonomi gennem deres ejerskab af mange af de største og mest succesfulde danske virksomheder samt gennem fondenes filantropiske uddelinger til forskning, kunst, kultur og andre velgørende formål. De fondskontrollerede virksomheder står skønsmæssigt for 8 procent af beskæftigelsen, 14 % af omsætningen, 25 % af eksporten, halvdelen af børsværdien og 60-70% af forskningsindsatsen i den private sektor i Danmark (Thomsen 2017). Dermed udgør de en væsentlig del af nationaløkonomien og skattegrundlaget i det danske samfund. Fondene skaber stabilitet og sikrer en balance mellem kortsigtet afkast og langsigtet værdiskabelse, ligesom de er et værn mod frasalgs og udflytning af virksomheder til udlandet. I 2016 uddelte de erhvervsdrivende fonde ifølge Danmarks Statistik ca. 10 mia. kr. til almennyttige formål - et beløb der har været støt stigende i de senere år. De erhvervsdrivende fonde har derfor en meget positiv indflydelse på dansk erhvervsliv, på dansk økonomi og på det danske samfund. Imidlertid er næsten alle de store danske erhvervsdrivende fonde stiftet før 1998, hvor skattereglerne blev markant ændret, hvorefter der ikke længere var skattemæssig succession til erhvervsdrivende fonde.

Udvalgets forslag til ny beskatningsmodel er således motiveret af et ønske om at fremme stiftelsen af erhvervsdrivende fonde. Det vurderes, at et eventuelt kortsigtet mindre skattemæssigt provenu i forbindelse hermed på langt sigt vil blive mere end udlignet gennem de positive samfundsøkonomiske effekter af øget fondsejerskab.

Der hersker en vis usikkerhed både om fordele (langsigtede økonomiske effekter) og omkostninger (kortsigtet mindre skatteprovenu) ved den foreslåede nye model for etablering af erhvervsdrivende fonde. De eksterne medlemmer af udvalget ved selvsagt ikke, hvor mange virksomhedsejere der i givet fald vil vælge at donere deres aktier til en fond, og hvor stort det mindre provenu til staten i givet fald vil være i form af et kortsigtet reduceret provenu på aktieavancebeskatning. Det er dog et faktum, at de skattemæssige incitamenter ved at stifte fonde er blevet kraftigt reduceret siden 1970'erne og 1980'erne, hvor antallet af fondsstiftelser var på sit højeste. Endvidere kan det konstateres, at det i en årrække har været muligt at stifte fonde via den

(fortsættes næste side)

³³ Rasmus Kristian Feldthusen, Steen Thomsen, Hanne Søgaard Hansen, Flemming Besenbacher og Knud T. Martens.

(fortsat)

så kaldte "holding-model" uden, at dette dog har ført til en væsentlig stigning i antallet af fondsstiftelser. Begge forhold indikerer, at et mindre provenu til staten ved fondsstiftelse som følge af den nye model vil være meget begrænset.

De langsigtede positive effekter er selvfølgelig også forbundet med en vis usikkerhed. Man ved ikke, hvor mange fonde der vil blive stiftet på sigt, og om det er de absolut største eller primært de mellemstore danske privat/familieejede selskaber, der vil vælge at etablere en fond. Det kan heller ikke med sikkerhed vides om fremtidige erhvervsdrivende fonde vil have samme karakter som tidligere, og om fondsejerskabet vil være lige så gavnligt fremover for det danske samfund, som det har været historisk. Men bedømt ud fra de historiske erfaringer vil det være en samfundsøkonomisk fornuftig investering at fremme stiftelsen af nye erhvervsdrivende fonde.

Skat

Fra en nationaløkonomisk synsvinkel er det vigtigt, at skattesystemet er neutralt, så det ikke favoriserer bestemte ejerformer frem for andre. Dermed undgås velfærdstab, der kan være forbundet med, at mindre hensigtsmæssige ejerformer vælges til af skattemæssige grunde. Skattesystemet bør altså så vidt muligt udformes neutralt, således at virksomhedsejere i forbindelse med generationsskifte vælger den løsning, der sikrer den bedste mulige videreførelse og udvikling af virksomheden.

Skattesystemet påvirker dog allerede i dag ejerformerne forskelligt gennem regler for boafgift og succession i familievirksomheder, skattefradrag for pensionsordninger og pensionsafkastskat, særlige skatteregler for andelsselskaber m.v. Det er endvidere nødvendigt at tage hensyn til de økonomiske omstændigheder i forbindelser med ejerskifte. Skatteneutralitet mellem ejerformer betyder altså ikke nødvendigvis, at de ved ejerskifte udløser lige store skattebetalinger. Skatteneutralitet bør opfattes "netto" vurderet efter, hvordan valg af forskellige ejerskiftemodeller påvirker forbrugsmulighederne for virksomhedsejere og deres efterkommere.

I forbindelse med fondsstiftelse er det nødvendigt at tage formueafkaldet ved donation af stifters formue til en fond med i betragtning. Formueafkaldet indebærer umiddelbart et stærkt økonomisk incitament til ikke at stifte fonde, uanset at dette måtte være den bedste ejerform og/eller til gavn for virksomheden og for samfundet via almennyttige uddelinger. Dette er givetvis baggrunden for, at de fleste lande, vi sammenligner os med i Europa, giver skatteafkald og/eller skattefradrag for donationer til fonde (jævnfør kapitel 5).

Alternativerne til fondsstiftelse kan eksempelvis være generationsskifte i familien, salg til et andet dansk eller udenlandsk selskab, salg til en kapitalfond eller børsnotering. En forsimplet oversigt over forskellen efter gældende skatteregler angives nedenfor. Der tænkes på en situation, hvor en virksomhed oprindeligt blev stiftet med en værdi på 0 og aktuelt har en værdi på 100 %.

(fortsættes næste side)

(fortsat)

Beskatning ved alternative typer ejerskifte

	Avancebeskatning af stifter	Formuetab for efterkommere
Salg/børsnotering	42%	42%+ arveafgift 15% af 58% = 50,7%
Generationsskifte i familien	0% (betales af efterkommere)	42% + arveafgift 5% af (100%-22%) = 45,9%
Erhvervsfondsstiftelse, gl model	42%	100% (donation) + 42% = 142%
Erhvervsfondsstiftelse, ny model	0% (betales af fonden)	100% (donation)

Salg eller børsnotering af virksomheden vil efter gældende regler udløse en aktieavancebeskatning på 42% samt ved arv en boafgift på 15% af det resterende beløb til stifterens livsarvinger³⁴. Efterkommernes forbrugsmuligheder andrager herefter 49,3% af virksomhedens værdi efter et formuetab på 50,7%.

Generationsskifte til familiemedlemmer vil i princippet udløse den samme avancebeskatning på 42%, men betalingen kan sendes videre til næste generation og boafgiften for livsarvinger er lavere (fra 2020 5% fraregnet en passivpost på 22%³⁵) således, at formuetabet bliver på 45,9% (42%+5% af (100%-22%)).

Ejerskifte til en erhvervsdrivende fond indebærer efter gældende regler formueafkald på 100% ved donation til fonden samt en aktieavanceskat på 42%. Hvis stifter efter overdragelse af virksomheden til fonden betaler avanceafgiften af sine øvrige midler, bliver resultatet et samlet formueafkald for efterkommerne på 142% af virksomhedens værdi³⁶. Stifter kan nedbringe aktieavanceskatten ved at tage kapital ud af virksomheden, men beskattes heraf, og ekstraordinære dividender svækker virksomheden økonomisk, hvilket ofte er i konflikt med formålet om at videreføre virksomheden. Det vil normalt være uoverkommeligt for stifter at betale avanceskatten alene af andre private midler, men eksemplet illustrerer skattereglernes økonomiske realitet. Hvis fonden har andet end almennyttige formål, skal der yderligere betales en boafgift på 36,25%, når fonden modtager virksomheden som arv, hvorimod afgiften er 0%, hvis der er tale om en gave i levende live. Efterkommernes forbrugsmuligheder vil herefter ved fondsstiftelse være forringet med mindst 142% af virksomhedens værdi (hvoraf de dog naturligvis ikke behøver betale boafgift).

Efter den i rapporten foreslåede nye model for stiftelse af erhvervsdrivende fonde betales avanceskatten i stedet af fonden via afdrag på stifterskatten, når fonden modtager udbytter. Ligesom ved overdragelse af aktier med succession til familien indebærer dette en skattelettelse for stifter, men da fondsstiftere uigenkaldeligt afgiver en væsentlig del af deres formue til en fond uden derefter at kunne drage økonomisk fordel af det overdragne, stilles de og deres nærtstående økonomisk set betydeligt dårligere end ved frasalg af virksomheden eller ved generationsskifte i

(fortsættes næste side)

³⁴ Ægtefæller er fritaget for boafgift.

³⁵ Efter boafgiftslovens § 13 a, stk. 3.

³⁶ Procenterne relaterer sig til selve den overdragne virksomheds værdi og ikke til overdragerens samlede formue.

(fortsat)

familien. Der er altså ikke tale om en økonomisk ligestilling af de forskellige ejerformer i den forstand, at fondsstiftere og deres efterkommere økonomisk set ville være lige så godt stillet ved etablering af en fond som ved succession i familien eller ved salg af virksomheden. Men den nye model for etablering af fonde vil sikre at det negative økonomiske incitament til at stifte fonde vil blive mindsket i forhold til gældende lovgivning.

Stifter giver ved donation til fonden uigenkaldeligt afkald på sin formue (aktier i virksomheden), som herefter bindes til samfundsøkonomisk nyttige formål som virksomhedsejerskab og donationer til almennyttige formål³⁷. Det vil med andre ord fra en snæver og isoleret privatøkonomisk synsvinkel altid være en dårlig forretning for stifteren at stifte en fond. Men når en stifter alligevel vælger at etablere en erhvervsdrivende fond, er det ofte andre hensyn, eksempelvis den langsigtede stabilitet for virksomheden og de ansatte, der har medvirket til værdiskabelsen i virksomheden, der vejer tungest, i forhold til stifter og dennes familie privatøkonomiske interesser. Den foreslåede nye model tilsigter at gøre det mere økonomisk overkommeligt for stifter og den underliggende virksomhed at stifte en erhvervsdrivende fond med bestemmende indflydelse i forhold til gældende lovgivning.

Styrker og svagheder ved fondsejerskab

De direkte samfundsøkonomiske effekter af ejerskifte til fondsejerskab består i et tab i forbindelse med stifters formueafkald og en modsvarende gevinst for det øvrige samfund, der nyder gavn af fondens erhvervsaktivitet og almennyttige uddelinger.

De langsigtede samfundsøkonomiske effekter af den foreslåede nye model må forventes at afspejle styrker og svagheder ved fondsejerskab samt nyttevirkningen af fondenes filantropiske aktiviteter. Baseret på de historiske erfaringer og forskningsresultater (Thomsen 2017) kan de eksterne medlemmer af udvalget pege på følgende fordele og ulemper ved øget fondsejerskab.

Samfundsøkonomiske fordele

Først og fremmest har fondsejerskabet vist sig som en attraktiv governance-model for den langsigtede udvikling af store og succesfulde danske virksomheder³⁸. Baggrunden for de positive resultater er ikke mindst langsigtede investeringer i forretningsudvikling, internationalisering³⁹, infrastruktur, forskning og udvikling, CSR og bæredygtighed. Disse koncerner har i kraft af deres størrelse og professionalisme stor betydning for den danske samfundsøkonomi og har mange positive afledte effekter. De tegner sig aktuelt for halvdelen af børsværdien for danske virksomheder, op mod 30% af den internationale aktivitet i dansk erhvervsliv, samt omkring halvdelen af

(fortsættes næste side)

³⁷ Det noteres i denne sammenhæng, at udvalget ikke foreslår lempelse af adgangen til fondsstiftelse for fonde med familieføremål, men udelukkende til fonde med virksomhedsformål, evt. sidestillet med almennyttige formål.

³⁸ Rentabiliteten i de fondsejede virksomheder er afhængigt af undersøgelse på linje med hvad man finder i de øvrige erhvervsliv, men de påtager sig tilsyneladende mindre risiko (Thomsen 2017 kapitel 7).

³⁹ De fondsejede virksomheder tegner sig for skønsmæssigt 25% af dansk eksport og mere end 200.000 arbejdspladser i udlandet. Ifølge Danmarks Nationalbank har erhvervsfondene gennemsnitligt end bedre forretning på deres direkte investeringer i udlandet end andre danske selskaber (Thomsen 2017 s. 142). De store fondsejede virksomheder bidrager således betydeligt til statsfinanserne gennem selskabsskatter (de er blandt de største skattebetalere), selv om de kun har en beskedent del af deres omsætning i Danmark.

(fortsat)

den samlede danske forskningsindsats⁴⁰. De fondsejede virksomheder har også vist sig som gode og stabile arbejdsgivere, der beholder deres arbejdskraft 6% længere, beskæftiger 4% bedre uddannet arbejdskraft og betaler 5% højere lønninger end sammenlignelige virksomheder (Børsting og Thomsen 2017). Endelig har de en højere arbejdsproduktivitet (Kuhn 2015) end andre danske selskaber.

De fondsejede virksomheder har endvidere en stabiliserende indflydelse på dansk samfundsøkonomi (Thomsen 2017, kapitel 6). De har markant højere overlevelse end andre selskaber, og deres økonomiske aktivitet er også mere stabil (Børsting et al. 2018). Derved medvirker de til at reducere konjunkturbestemt arbejdsløshed og til at stabilisere samfundsøkonomien.

De erhvervsdrivende fonde bidrager udover deres erhvervsaktivitet med betydelige almennyttige filantropiske donationer til det danske samfund. Først og fremmest gennem investeringer i forskning og uddannelse, men også gennem bidrag til kunst, kultur og sociale formål (ifølge Danmarks Statistik ca. 10 mia. kr. i 2016). Uddelingerne kan betragtes som investeringer i offentlige goder og i det danske velfærdssamfund, der bl.a. på universiteter og museer finansierer en ikke uvæsentlig del af aktiviteterne.

Svagheder ved fondsejerskab

Det er selvfølgelig ikke således, at fondsejerskab altid vil være den bedste ejerform for alle virksomheder. De færreste stiftere vil vælge et fondsejerskab, der ikke er bæredygtigt eller egnet til virksomheden.

Som alle andre ejerformer har fondsejerskab også sine svagheder. Der er svagere privatøkonomiske incitamentter end i personligt ejede selskaber, og fondsejede virksomheder kan have vanskeligere ved at tiltrække kapital, hvis fonden skal bevare sin bestemmende indflydelse. Blandt andet derfor er fondsejerskab ofte en mindre egnet ramme for små og nystartede virksomheder, der har brug for kapital udefra og i høj grad drives af iværksætternes ejerledelse. Fondsejerskabet er bedre egnet til at videreføre større, modne virksomheder end til at starte dem. Empirisk klarer fondsejede selskaber sig relativt bedre i vidensintensive brancher med stort fokus på forskning og udvikling og en lang tidshorizont (som fx medicinalindustrien) end i brancher præget af hård konkurrence (som entreprenørbranchen) (Thomsen 2017, kapitel 7).

Nettoeffekter

Erfaringerne med fondsejerskab i Danmark viser, at fondsejede virksomheder i gennemsnit klarer sig udmærket sammenlignet med andre sammenlignelige virksomheder. I Danmark har de derfor over tid fået stigende økonomisk betydning (Thomsen 2017, kapitel 6) selvom, der som tidligere nævnt, er stiftet færre store erhvervsdrivende fonde i de seneste årtier. De historiske erfaringer viser altså, at erhvervsdrivende fonde spiller en positiv rolle for dansk samfundsøkonomi, og at flere fondsstiftelser også fremover vil være til gavn for dansk økonomi.

(fortsættes næste side)

⁴⁰ Forskningsintensiteten i de fondsejede virksomheder er langt højere end i erhvervslivet som helhed, eksempelvis tegner fondsejede virksomheder sig for skønsmæssigt 8% af den danske private beskæftigelse, men 60-70% af dens forskningsindsats, hvilket indebærer at forskningsintensiteten per medarbejder i de fondsejede virksomheder er markant højere end i det øvrige erhvervsliv. En væsentlig del heraf kan tilskrives fondsejerskabet i medicinalindustrien, men der er også betydelig forskningsaktivitet i andre store fondsejede virksomheder som Grundfos, Danfoss, Oticon m.fl.

(fortsat)

Provenueeffekt

Hvorvidt en positiv samfundsøkonomisk effekt og et tilhørende forbedret skattegrundlag vil føre til en forbedring af statsfinanserne er omdiskuteret. En tidligere tværministeriel arbejdsgruppe vedr. succession til erhvervsdrivende fonde (Skatteministeriet 2014) har argumenteret for, at et eventuelt merprovenu ved øgede skatteindtægter som følge af mere udbredt fondsejerskab ret hurtigt vil blive "spist op" (udlignet) af stigende offentlige (løn)udgifter således, at den langsigtede effekt på statsfinanserne vil være neutral. Et bedre skattegrundlag vil dog under alle omstændigheder give forøget handlefrihed i den økonomiske politik.

Det står også klart, at øget fondsejerskab kan føre til langsigtede strukturelle ændringer i økonomien, som traditionelle makroøkonomiske modeller ikke er egnede til at vurdere. I forbindelse med fondsejerskab er en tidshorizont på 50-100 år ikke urealistisk. Den økonomiske vækst kan eksempelvis på langt sigt tænkes at blive positivt påvirket af de fondsejede virksomheders investeringer i forskning og udvikling. International ekspansion og koncerndannelse kan ligeledes skabe indkomststrømme, der via fondsejerskabet og danske hovedkvarterer kommer det danske samfund til gode. Fondsejerskab vil også påvirke efterspørgslen efter arbejdskraft. Hvis fondsejede virksomheder fortsat fremover kan medvirke til at bevare og skabe vellønnede, højproduktive arbejdspladser samt via filantropiske donationer bidrage til forskning og uddannelse, kunst og kultur i det danske samfund, kan dette i kraft af et bedre match med en bedre uddannet dansk arbejdskraft bidrage til en højere beskæftigelsesgrad (mindre strukturarbejdsløshed) og en højere kvalitet i beskæftigelsen (jobs med højere løn og uddannelsesniveau).

I betragtning af usikkerhedsmomenterne er det vanskeligt at kvantificere disse langsigtede effekter meget præcist. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at et anslået mindre provenu på f.eks. 300 mio. kr. er beskedent i forhold til økonomien i de koncerner, der har vokset sig store under fondsejerskab. Ifølge Nørgaard (2014) betalte de 20 største erhvervsdrivende fonde og deres datterselskaber 114 mia. kr. i selskabsskat 2007-2012 (211 mia. kr. inkl. olieskatter), hvortil kommer betydelige beløb i moms, indkomstskat hos deres ansatte m.v. Etableringen af blot en enkelt stor fondsejet virksomhed i Danmark ville således kunne gøre en forskel for det samfundsøkonomiske regnestykke.

Konklusion

Samlet set er det de eksterne udvalgsmedlemmers vurdering, at de erhvervsdrivende fonde er til stor gavn for dansk erhvervsliv og dansk samfundsøkonomi, og at flere fondsstiftelser vil gavne dansk økonomi og dansk erhvervsliv. Det er dog i sagens natur vanskeligt at kvantificere de langsigtede effekter.

Det er vigtigt at sikre en passende balance i skattesystemet, så det ikke favoriserer en ejerform på bekostning af andre. I betragtning af formueafkaldet ved fondsstiftelse vil den foreslåede model dog umiddelbart ikke gøre det privatøkonomisk attraktivt at stifte erhvervsfonde, men modellen betyder, at det vil blive mere attraktivt at etablere erhvervsdrivende fonde i forhold til gældende lovgivning. Det vil øge sandsynligheden for, at der fremover bliver stiftet flere erhvervsdrivende fonde i Danmark, og erfaringerne taler for, at dette også fremover vil være til gavn for dansk økonomi og det danske samfund.

(fortsættes næste side)

(fortsat)

Referencer

Børsting, C., and Thomsen, S. (2017), Foundation Ownership, Reputation, and Labour. *Oxford Review of Economic Policy*, 33(2).

Børsting, C., Kuhn, J., Poulsen, T. and Thomsen, S. (2018). Industrial Foundations as Long-Term Owners. Forthcoming, *Corporate Governance. An International Review*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/corg.12236>

Formby, J.P., W.J. Smith, and P.D. Thistle. 1992. On the definition of tax neutrality: Distributional and welfare implications of policy alternatives. *Public Finance Quarterly* 20:3-23.

Kuhn, J. (2015). Note: Industrial Foundations in the Danish Register Databases. Working paper. The Research Project on Industrial Foundations.

Kuhn, J, Poulsen, T., Thomsen, S. (2015). Foundation Ownership and Externalities: The Economic Impact of Industrial Foundations. Working Paper. The Research Project on Industrial Foundations. Center for Corporate Governance. <http://www.tifp.dk/wp-content/uploads/2011/11/Foundation-ownership-and-Externalities1.pdf>.

Nørgaard, S. (2014). Skattebetaling i de erhvervsdrivende fonde. *Revision og Regnskabsvæsen* 2014.04.0056.

Skatteministeriet. (2014). Succession til Erhvervsdrivende Fonde. http://www.skm.dk/media/1209173/succession-til-erhvervsdrivendefonde_rapport.pdf.

Thomsen, Steen. (1996) Foundation ownership and economic performance. *Corporate Governance. An International Review* 4(4).

Thomsen, Steen (1999). Corporate Ownership by Industrial Foundations. *The European Journal of Law and Economics* 7(2).

Thomsen, Steen (2017). *De Danske Erhvervsdrivende Fonde*. DJØFs Forlag. København.

Thomsen, Steen and Rose, C. (2004) Foundation ownership and financial performance. *The European Journal of Law and Economics* 18: 343-364.

9. Virkning på offentlige finanser

I det følgende gives en vurdering af de provenumæssige konsekvenser ved at gennemføre den i kapitel 6 opstillede model.

Der er i provenuvurderingen taget udgangspunkt i den samme grundlæggende beregningsmetode som i rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe *Succession til erhvervsdrivende fonde*, Skatteministeriet 2015. De konkrete anvendte forudsætninger med hensyn til omfanget af overdragelse er ændret, ligesom der er taget hensyn til den politisk besluttede nedsættelse af bo- og arveafgiften til 5 pct. (i 2020) ved overdragelse af erhvervsvirksomhed til nære slægtninge.

9.1 Overdraget egenkapital

Det er forbundet med stor usikkerhed at vurdere, i hvilket omfang virksomhedsejere vil anvende en evt. model, der giver mulighed for at kunne overdrage selskaber helt eller delvist til en fond under de i kapitel 6 beskrevne regler.

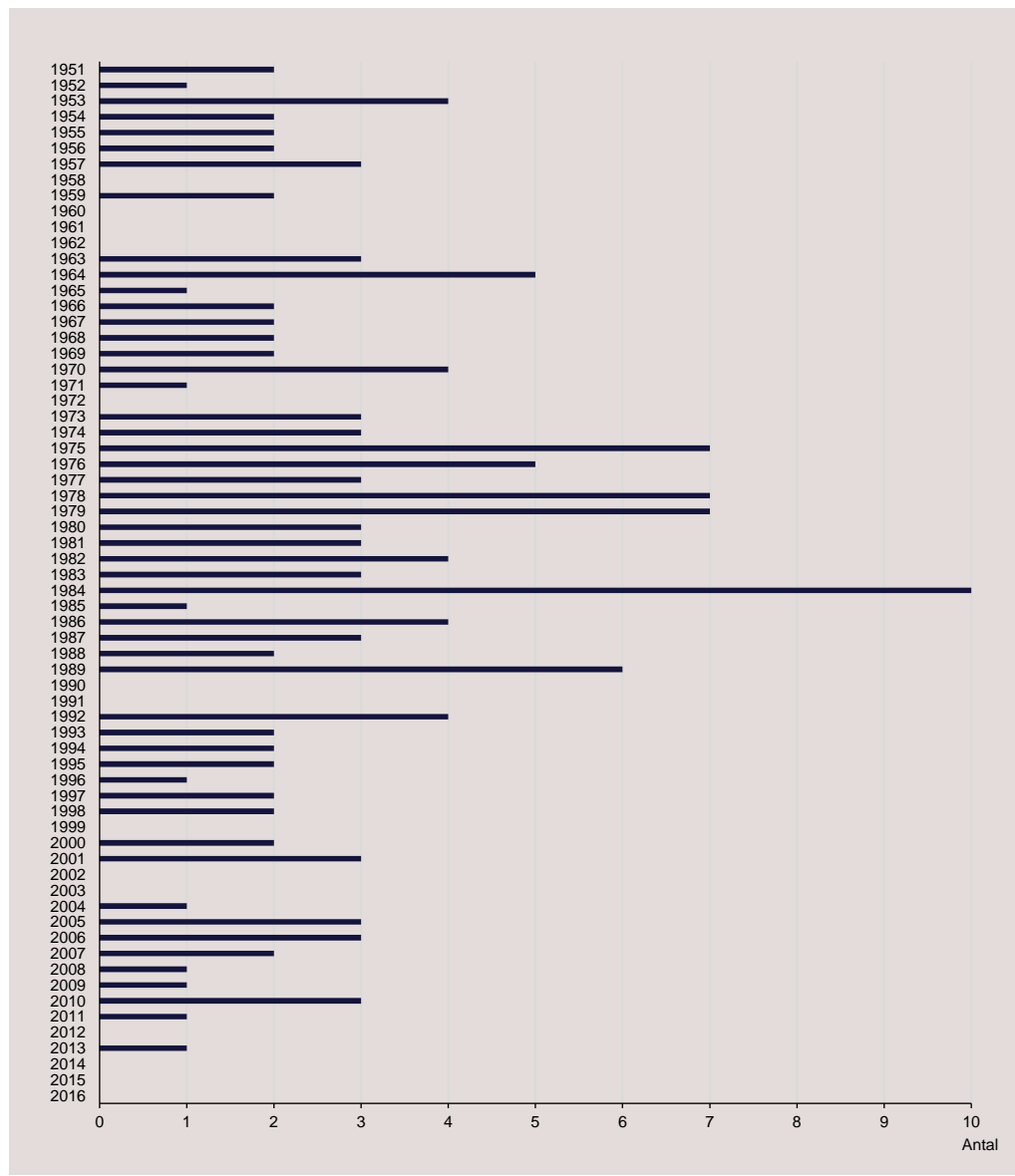
En betydelig del af de fonde, der oprettes, har andre formål end ejerskab af større erhvervsvirksomheder. Ifølge Erhvervsstyrelsens register blev der i perioden fra 1985 til 1997 i gennemsnit stiftet 2,2 fonde årligt med en bestemmende andel i et selskab, hvor fondens egenkapital i dag er på 50 mio. kr. eller der over. Ses på perioden 1990-1997 blev der oprettet i gennemsnit 1,6 fonde årligt.

Efter ophævelsen af successionsadgangen for fonde i 1998 falder dette tal til gennemsnitligt 1,2 fonde årligt. Den gennemsnitlige egenkapital for disse fonde stiftet i 1985 eller derefter udgør ultimo 2015 ca. 500 mio. kr.

I hvilket omfang faldet i stiftelsen/registreringen af større erhvervsdrivende holdingfonde kan tilskrives ophævelsen af successionsadgangen i 1998, kan ikke umiddelbart afgøres. Det skal ses i sammenhæng med, at der – udover ændringen i 1998 – er gennemført en lang række ændringer i skatteregler og -praksis med betydning for det skattemæssige incitament til at vælge overdragelse til fond fremfor eksempelvis fortsat familieeje.

I nedenstående provenuvurdering lægges det til grund, at der gennemsnitligt oprettes én ny fond årligt med en egenkapital (avance) på 300 mio. kr., hvis modellen beskrevet i kapitel 6 gennemføres. Det skal understreges, at disse antagelser er forbundet med betydelig usikkerhed, og antallet af fonde og overdraget egenkapital kan variere betydeligt fra år til år. Forudsætningen kan tolkes som udtryk for, at antallet af overdragne "gennemsnitsvirksomheder" stiger med godt 1 virksomhed hvert andet år, se *figur 9.1*.

Figur 9.1 Stiftelsesår for holdingfonde med en egenkapital på minimum 50 mio. kr.

Anm.: Figuren indeholder alene data for aktive fonde og fonde under opløsning. Fonde der var endeligt opløst den 1. januar 2017 fremgår derimod ikke, ligesom anmeldte fonde under stiftelse ikke fremgår.

Kilde: Erhvervsstyrelsen

De anvendte forudsætninger indebærer en nedjustering af skønnet for overdraget egenkapital sammenholdt med forudsætningerne i rapporten *Succession til erhvervsdrivende fonde*, Skatteministeriet 2015. Det blev her skønnet, at den opstillede model ville medføre, at egenkapital på ca. 1 mia. kr. årligt ville blive overdraget til en fond.

Det forudsatte omfang af overdragelse til fonde – og såvel de provenumæssige som de bredere samfundsøkonomiske virkninger heraf – skal ses på baggrund af, at overdragelse til en erhvervsdrivende fond med et almennyttigt formål efter praksis allerede i dag kan foretages skattefrit via et holdingselskab under visse omstændigheder. De i denne rapport beskrevne regelændringer må derfor primært forventes at berøre de situationer, hvor der er tale om erhvervsdrivende holdingfonde *uden* et almennyttigt formål, men kan ligeledes forbedre forholdene i andre situationer, idet der skabes klarere rammer for overdragelsen.

9.2 Den umiddelbare provenuvurdering

Som redegjort for i afsnit 9.1 lægges det beregningsteknisk til grund, at der årligt vil blive overdraget egenkapital for 300 mio. kr. til en fond ved modellen beskrevet i kapitel 6.

Ligesom i rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe *Succession til erhvervsdrivende fonde* fra 2015 antages det, at 40 pct. af de overdragede selskaber efter gældende regler var blevet solgt til tredjepart. Herved var der blevet udløst dels avancebeskatning på ca. 42 pct., dels bo- og gaveafgift på 15 pct., når salgssummen overdrages til næste generation. De resterende 60 pct. antages efter gældende regler overdraget til næste generation i familien med skattemæssig succession. Herved udløses der bo- eller gaveafgift på effektivt 6,3 pct. inklusiv aktieindkomstskat af det beløb, der udloddes til betaling af afgift på 5 pct.⁴¹ Desuden antages det, at de latente avancer realiseres og beskattes gradvist over en periode på 50 år. I modellen er der ingen beskatning ved overdragelsen, herunder ingen overdragelsesafgift. Der er ikke indregnet provenu fra stifterskatten, idet denne forudsættes neutraliseret via fradragsberettigede uddelinger i det omfang, der sker udlodning af udbytte til fonden. I det omfang der foretages udlodninger, som ikke er fradragsberettigede, eller fonden af andre årsager foretager dispositioner, der udløser stifterskat m.v., vil den beregnede provenuvirkning alt andet lige blive mindre.

Under disse forudsætninger kan det *umiddelbare* mindreprovenu opgøres til 120 mio. kr. årligt.

Når de berørte selskaber overdrages til en fond, giver ejeren (og dennes efterkommere) uigenkaldeligt afkald på formueværdier svarende til den overdragede egenkapital efter avanceskat. Herved reduceres deres forbrug, hvilket belaster de offentlige finanser yderligere i form af færre indtægter fra moms og afgifter. Dette tilbageløb skønnes at øge mindreprovenuet for det offentlige med 50 mio. kr. årligt i modellen, så mindreprovenuet efter tilbageløb skønnes at udgøre 170 mio. kr. årligt (finansieringsbehovet), se *tabel 9.1*.

⁴¹ Hvis der fx tages udgangspunkt i en virksomhed med en egenkapital på 10 mio. kr., udgør den samlede beskatning således 630.000 kr., når skatten betales af udbytte, der i forbindelse med overdragelsen udloddes fra virksomheden. Efter aktieindkomstskat udgør udlodningen $(1-0,42)*630.000 = 365.400$ kr. Grundlaget for boafgiften udgør herefter $(1-0,22)*(10,00-0,63) = 7,31$ mio.kr., når der tages hensyn til nedslaget for latent skat af avancen. Boafgiften udgør da 5 pct. af grundlaget eller cirka 365.000 kr. svarende til det udloddede udbytte efter aktieindkomstskat.

Tabel 9.1 Mindreprovenu ved modellen

	Model	Bemærkning
Provenu ved gældende regler	Varig virkning mio. kr.	
A) Solgt til eksterne		
Årlig egenkapital, der sælges	120	40 pct. af egenkapitalen, der overdrages til en fond
Avancebeskatning	50	42 pct. af overdraget egenkapital
Salgssum efter skat	70	Solgt egenkapital efter avancebeskatning
Gavebeskatning	10	15 pct. af salgssum efter skat
Beskatning i alt	60	
B) Overdraget til nærtstående familie		
Årlig egenkapital, der overdrages til nærtstående	180	60 pct. af egenkapitalen der overdrages til en fond
Effektiv beskatning ifm. overdragelse	10	Den effektive beskatning antages beregningsteknisk at udgøre 6,3 pct. af den overdragede kapital
Avancebeskatning af løbende realisering	50	Det antages, at den overdragede egenkapital realiseres gradvist over 50 år, således at der løbende realiseres avancebeskatning på 42 pct.
Beskatning i alt	60	
Samlet beskatning ved gældende regler	120	
Provenu ved de tre modeller		
Årlig egenkapital, der overdrages til fond	300	
Effektiv beskatning ifm. overdragelsen	0	Ingen overdragelsesafgift i modellen
Skønnet umiddelbart mindreprovenu ved foreslået model	120	
Tilbageløb	50	Færre indtægter fra moms og afgifter
Mindreprovenu efter tilbageløb	170	

Kilde: Skatteministeriets beregninger.

De ovenfor viste virkninger på de offentlige finanser skal fortolkes som inklusive afledte virkninger. I det omfang fondseje, som fremmes via de i denne rapport beskrevne mulige regelændringer, medfører mere hensigtsmæssig drift af de overdragne selskaber, vil dette medføre øget produktivitet som beskrevet i kapitel 8.

Højere produktivitet i den private sektor medfører på sigt højere lønniveau og derigennem højere grundlag for skatter og afgifter. Øgede lønninger i privat sektor medfører imidlertid samtidig højere offentlige lønninger samt højere satsregulering af indkomstoverførsler og regulering af skattesystemets progressionstrin m.v. Samlet set er øget produktivitet i den private sektor tilnærmelsesvist neutral for de offentlige finanser. Bidraget fra disse afledte virkninger af højere privat produktivitet

er derfor tilnærmelsesvist nul, jf. *Regneprincipper og modelanvendelse i Finansministeriet (Finansministeriet november 2012)*.

Bag denne egenskab ligger fire særskilte forhold. For det *første* vil lønniveauet i den offentlige sektor følge lønniveauet i den private sektor. På kort sigt via aftalte reguleringsmekanismer i overenskomsterne og på længere sigt fordi hensynet til at kunne rekruttere til offentlige job indebærer, at lønnen (efter korrektion for fx afskedigelsesrisiko) skal være konkurrencedygtig. For det *andet* reguleres satserne for indkomstoverførsler og skattesystemets progressionsgrænser i takt med den almindelige lønudvikling således, at den samlede fordelingsprofil i skatter og overførsler er nogenlunde konstant over tid. For det *tredje* forudsætter fastholdte servicestandarder i den offentlige sektor, at antallet af præsterede arbejdstimer her er uændret (eller svarende til at produktivitetstilvæksten som nævnt alene finder sted i den private sektor, da det er rammevilkårene herfor, der ændres). Endelig, for det *fjerde*, indebærer finanspolitisk holdbarhed – som er et af pejlemærkerne i den mellemfristede planlægning af finanspolitikken - at det offentliges indtægter og udgifter set over en længere årrække er af samme størrelsesorden. Derfor øges eller formindskes de også omtrent parallelt, når produktiviteten i den private sektor øges eller formindskes.

Denne grundlæggende økonomiske egenskab er afspejlet i de mellemfristede fremskrivninger og betyder blandt andet, at finanspolitikken holdbarhed er nogenlunde upåvirket af ændringer i den forudsatte produktivitet i det private erhverv, når offentlige servicestandarder samtidig fastholdes og effekten af satsregulering m.v. som led i gældende regler medregnes.

Provenuvurderingen og dermed *finansieringsbehovet* forbundet med de beskrevne modeller er således i praksis uafhængig af, hvorledes øget fondsejerskab påvirker kvaliteten af virksomhedernes ledelse og drift. Virkningerne på *samfundsøkonomien* i form af fx højere produktivitet kan dermed i princippet være af en betydelig størrelsesorden, uden at dette nævneværdigt påvirker behovet for modgående finanspolitiske prioriteringer ved uændret finanspolitisk holdbarhed. Men disse virkninger fortegn og størrelsesorden er selvsagt afgørende for, hvorledes de i kapitel 6 beskrevne regler bidrager til vækst og velstand.

10. Corporate Social Responsibility

10.1 Fondens samfundsansvar (Corporate Social Responsibility)

Følgende fremgår af arbejdsgruppens kommissorium:

"Det skal endvidere indgå i arbejdsgruppens overvejelser, om den konkrete model kan bidrage til at skabe vækst og arbejdspladser i Danmark. Derudover skal arbejdsgruppen undersøge, om hensynet til fondens sociale ansvar (Corporate Social Responsibility) kan inddrages i modellen."

Principper for Corporate Social Responsibility (CSR) er internationalt anerkendte principper for miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed, dvs. menneskerettighederne, inklusiv arbejdstagerrettighederne og principper for beskyttelse af forbrugerinteresser, samt principper for beskyttelse af miljø og fremme af anti-korruption.

Virksomhedens arbejde med at efterleve disse bæredygtighedsprincipper kaldes også for Corporate Social Responsibility (CSR), virksomhedens samfundsansvar eller ansvarlig virksomhedsadfærd.

Årsregnskabsloven (ÅRL) indeholder bestemmelser om samfundsansvar. En erhvervsdrivende fond kan således efter ÅRL være forpligtet til at udarbejde følgende redegørelser:

- Redegørelse for samfundsansvar, jf. ÅRL § 99a
- Redegørelse for status for opfyldelsen af det opstillede måltal for andelen af det underrepræsenterede køn i det øverste ledelsesorgan, jf. ÅRL § 99b
- Redegørelse for politikken for at øge andelen af det underrepræsenterede køn på virksomhedens øvrige ledelsesniveauer, jf. ÅRL § 99b

Derudover skal samtlige erhvervsdrivende fonde udarbejde og offentliggøre en redegørelse for god fondsledelse.

10.2 Redegørelse for samfundsansvar

Store virksomheder skal supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for samfundsansvar.

Ved virksomheders samfundsansvar forstås, at virksomheder integrerer hensyn til bl.a. menneskerettigheder, sociale forhold, miljø- og klimamæssige forhold og bekæmpelse af korruption i deres forretningsstrategi og forretningsaktiviteter.

Store virksomheder er, jf. ÅRL § 7, stk. 2, nr. 3, virksomheder, der efter de i bestemmelsen fastsatte kriterier ikke er små eller mellemstore virksomheder, se *boks 10.1*.

Boks 10.1 Årsregnskabsloven om små, mellemstore og store virksomheder

Små virksomheder

Virksomheder, som i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser:

- En *balancesum* på 44 mio. kr.,
- en *nettoomsætning* på 89 mio. kr. og
- et gennemsnitligt *antal heltidsbeskæftigede* i løbet af regnskabsåret på 50.

Mellemstore virksomheder

Virksomheder, der ikke er små virksomheder, og som i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser:

- En *balancesum* på 156 mio. kr.,
- en *nettoomsætning* på 313 mio. kr. og
- et gennemsnitligt *antal heltidsbeskæftigede* i løbet af regnskabsåret på 250.

Store virksomheder

Virksomheder, der ikke er små eller mellemstore virksomheder.

Det vil sige, at kravet om at supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for samfundsansvar gælder for store virksomheder i regnskabsklasse C, dvs. virksomheder, som i to på hinanden følgende år overskrider to af de tre størrelsesgrænser for mellemstore virksomheder. Kravet omfatter endvidere virksomheder i regnskabsklasse D, dvs. virksomheder, som har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU/EØS-land, og statslige aktieselskaber.

10.3 Redegørelse vedr. det underrepræsenterede køn

Foreligger der en underrepræsentation af det ene køn i det øverste ledelsesorgan, skal store virksomheder, der har opstillet måltal for andelen af det underrepræsenterede køn i det øverste ledelsesorgan, redegøre for status for opfyldelsen af det opstillede måltal, herunder for hvorfor virksomheden i givet fald ikke har nået den opstillede målsætning.

Foreligger der en underrepræsentation af det ene køn på virksomhedens øvrige ledelsesniveauer, skal store virksomheder, der er forpligtet til at udarbejde en politik for at øge andelen af det underrepræsenterede køn på virksomhedens øvrige ledelsesniveauer, redegøre for politikken.

Bestyrelsen i erhvervsdrivende fonde, som har gældsinstrumenter eller andre værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU/EØS-land, samt i store erhvervsdrivende fonde, har, jf. erhvervsfondslovens § 41, pligt til at:

1. opstille måltal for andelen af det underrepræsenterede køn i bestyrelsen og
2. udarbejde en politik for at øge andelen af det underrepræsenterede køn på fondens øvrige ledelsesniveauer.

Store erhvervsdrivende fonde er defineret i erhvervsfondslovens § 41, se *boks 10.2*.

Boks 10.2 Erhvervsfondsloven om store erhvervsdrivende fonde

Store erhvervsdrivende fonde er fonde, der overskrider to af følgende kriterier i to på hinanden følgende regnskabsår:

- a) En *balancesum* på 156 mio. kr.,
- b) en *nettoomsætning* på 313 mio. kr. og
- c) et gennemsnitligt *antal heltidsbeskæftigede* på 250.

10.4 Redegørelse for god fondsledelse

Endvidere skal bestyrelsen i alle fonde, som er omfattet af lov om erhvervsdrivende fonde, redegøre for, hvorledes de forholder sig til de af Komitéen for god Fondsledelse udarbejdede Anbefalinger for god Fondsledelse.

Bestyrelsen skal dermed redegøre for, hvorledes de forholder sig til de af Komitéen for god Fondsledelse udarbejdede Anbefalinger for god Fondsledelse. Bestyrelsen skal i sin redegørelse oplyse, om fonden følger de enkelte anbefalinger, eller om den fraviger en eller flere anbefalinger og i givet fald hvilke. Hvis bestyrelsen fraviger en anbefaling, skal bestyrelsen redegøre for grundene her til og for, hvordan man i stedet har indrettet sig.

Redegørelsen herom skal, i henhold til ÅRL § 77a, medtages

- i ledelsesberetningen eller noterne i årsrapporten, eller
- på fondens hjemmeside med en præcis henvisning dertil i ledelsesberetningen eller noterne.

10.5 Den foreslåede model og hensyn til Corporate Social Responsibility

Der er i årsregnskabsloven samt i erhvervsfondsloven således opstillet krav til de erhvervsdrivende fonde for så vidt angår en redegørelse for god fondsledelse, samt krav om en redegørelse for fondenes samfundsansvar, herunder vedr. det underrepræsenterede køn (det sidste dog kun for så vidt angår store erhvervsdrivende fonde).

En erhvervsdrivende fond, der får overdraget en erhvervsvirksomhed vil være underlagt de gældende regler i årsregnskabsloven og erhvervsfondsloven. Den foreslåede model for overdragelse af kapitalandele til erhvervsdrivende fonde foreslås ikke at skulle indeholde særbestemmelser herom.

Derudover kan det nævnes, at stiftelse af en erhvervsdrivende fond kræver, at formuen er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue til varetagelse af et eller flere i vedtægten bestemte formål, som skal kunne efterleves i en længere årrække, hvor rådighedsbeføjelserne over fonden tilkommer en i forhold til stifter selvstændig ledelse, hvor der udøves erhvervsaktivitet, og hvor ingen fysisk eller juridisk person uden for fonden har ejendomsretten til fondens formue.

Kravet om, at fondens formue skal være uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, medfører, at der er forbud mod at føre midler tilbage til stifter. Dette forbud mod tilbagebetaling omfatter bl.a. tilbagebetaling af grundkapitalen og fondens øvrige egenkapital, herunder tilbagebetaling ved fondens opløsning, tildeling af legatportioner, lån af enhver art, herunder lån mod sikkerhed og kaution og garantistillelse for stifterens og for dennes nærtstående forpligtelser. Forbuddet mod at føre midler tilbage til stifter omfatter også stifterens ægtefælle eller faste samlever og stifterens mindreårige børn.

Overdragelse af en virksomhed kræver således i sig selv et afkald fra stifters side.

Derudover har en række fonde et almennyttigt formål, som betyder, at de erhvervsdrivende fonde i Danmark uddeler for omkring 5-10 mia. kr. årligt til almennyttige formål m.v. Foruden til forskning uddeler de erhvervsdrivende fonde blandt andet til kultur, undervisning og uddannelse, arkitektur og sociale formål.

Bilag

Den tværministerielle arbejdsgruppes model

Den tværministerielle arbejdsgruppe fremlagde i rapporten Succession til erhvervsdrivende fonde, fra maj 2015, et forslag til en model for succession til erhvervsdrivende fonde, som overordnet går ud på, at der skal kunne ske overdragelse med skattemæssig succession af aktier fra en person til en erhvervsdrivende fond. Modellen for succession til erhvervsdrivende fonde var som følger:

1. **Succession** både i levende live og ved arv. Der gives adgang til succession i både levende live og testamentarisk.
2. **Der skal ved overdragelsen betales en overdragelsesafgift.** Det var af arbejdsgruppen fastsat, at overdragelsesafgiften fastsættes til 20 pct.
3. **Fokus på virksomhedens udvikling.** Det stilles som betingelse for successionsadgangen, at fondens primære formål er at drive virksomheden (og evt. andre virksomheder) videre. Fonden kan have sekundære almenyttige formål, men må ikke tilgodese bestemte familier, personer m.v. I forlængelse heraf stilles også som betingelse, at fonden skal overtage mere end 50 pct. af både kapitalen og stemmerettighederne i den overdragede virksomhed.
4. **Krav til virksomheden.** Successionsadgangen kan ikke anvendes, hvis virksomheden er en såkaldt "pengetank", svarende til de regler, der gælder for succession for personer. Pengetankreglen ved succession til personer skal således også gælde ved succession til fonde. Reglen betyder, at virksomheden ikke kan overdrages med succession, hvis mindst 50 pct. af indtægterne eller aktiverne i virksomheden vedrører passiv kapitalanbringelse (kontanter, værdipapirer, udlejningsejendomme eller lignende). Hvis erhvervsvirksomheden senere sælges ud af selskabet, eller virksomheden senere ændrer karakter, så pengetankdefinitionen opfyldes, anses fonden for at have afstået aktierne med beskatning af en evt. fortjeneste til følge.
5. **Mulighed for henstand.** Der gives ret til henstand med betaling af overdragelsesafgift i op til 15 år svarende til de regler, der gælder for henstand med bo- og gaveafgift, herunder for så vidt angår forrentning og adgang til at kræve sikkerhed for betaling af afgiften. Ved henstand kan afgiften betales af fonden i stedet for overdrageren.
6. **Fair konkurrence.** Den overdragede virksomhed skal betale selskabsskat på lige fod med andre virksomheder, så der ikke opstår konkurrenceforvridning. De overdragede virksomheder vil ikke blive omfattet af den "transparensregel", fondsejede virksomheder i dag kan anvende i forbindelse med moderfondens almenyttige uddelinger.
7. **Værnsregler.** Modellen indeholder en række værnsregler, der søger at understøtte modellens overordnede formål og modvirker misbrug. Værnsreglerne skal bl.a. sikre, at fonden opretholder ejerskabet over virksomheden, og at der reelt er tale om en skatteudskydelse.

Skatteministeriet/Ministry of Taxation
Nicolai Eigveds Gade 28
DK 1402 – København K

Telefon +45 3392 3392

Mail skm@skm.dk

www.skm.dk

Skatteministeriet udgiver løbende rapporter, som behandler større skatteøkonomiske temaer. Rapport-formatet har til formål at belyse større temaer, som kræver en grundig behandling med flere kapitler, underanalyser og delkonklusioner.

Rapporter henvender sig eksempelvis til journalister, undervisere, interesseorganisationer og andre med interesse for skattepolitik og skatteøkonomiske forhold.